EMIL
CIORAN

Îndreptar pătimaş

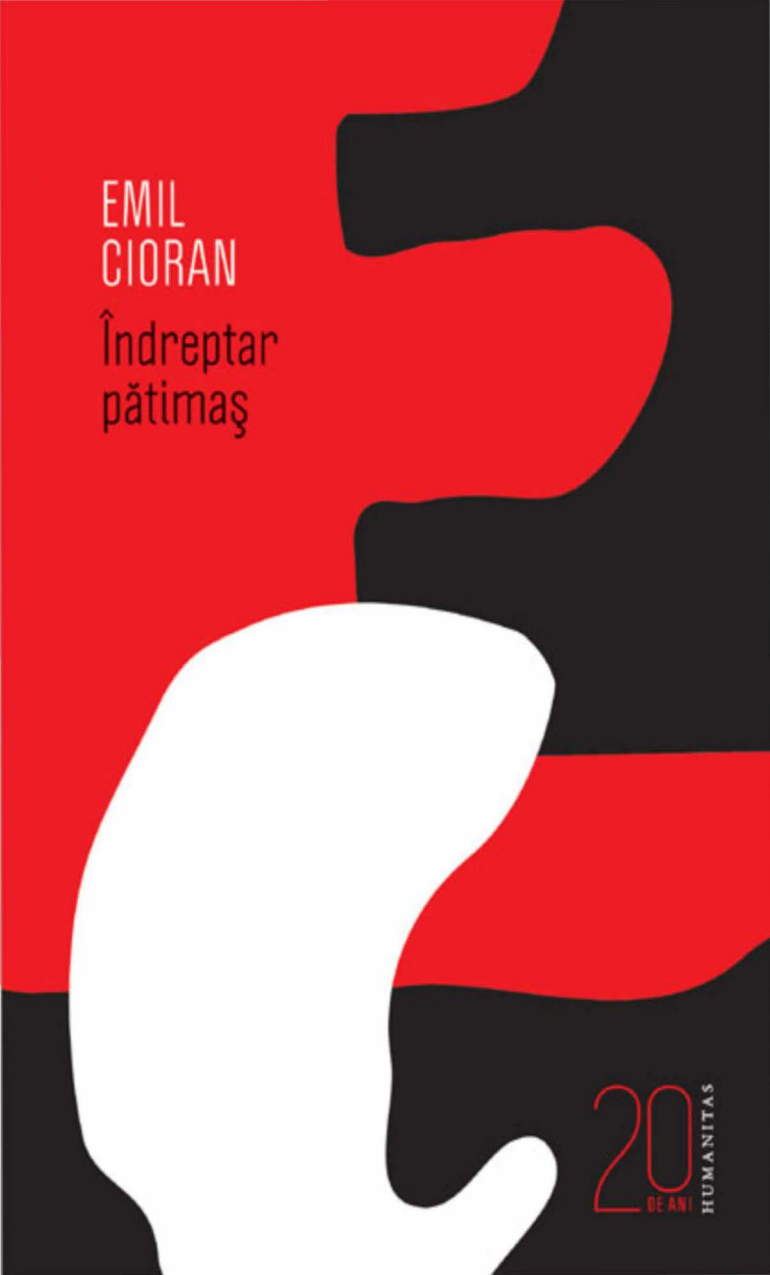

E.M. CIORAN (1911-1995) a absolvit în 1932 Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Bucureşti. A debutat în 1934 cu volumul *Pe culmile disperării*, premiat de Comitetul pentru premierea scriitorilor tineri needitaţi, urmat de alte patru cărţi scrise în româneşte. După doi ani de studii la Berlin, în 1936 pleacă la Paris cu o bursă, iar din 1945 se stabileşte definitiv în Franţa, începând o carieră de scriitor francez întruchipată în zece volume de eseuri şi aforisme, scrise în linia moraliştilor francezi, ce aveau să-i uimească pe contemporani prin puritatea geometrică a stilului în care şi-a turnat obsesiile şi imprecaţiile.

20
DE ANI
HUMANITAS

Emil Cioran (1911, Răşinari/Sibiu–1995, Paris), fiul preotului Emilian Cioran şi al Elvirei Cioran (n. Comaniciu), a frecventat Liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu şi a urmat, între 1928 şi 1932, cursurile Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti, pe care le-a încheiat cu o teză de licenţă despre Bergson. În ultimul an de facultate a publicat articole în presa vremii. În 1932 s-a înscris la doctorat, sperând să obţină astfel o bursă în Franţa sau în Germania. Între 1933 şi 1935 a fost la Berlin ca bursier al Fundaţiei Humboldt. Revenit în ţară, a funcţionat timp de un an ca profesor de filozofie la Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov. În 1936 a plecat la Paris cu o bursă a Institutului Francez din Bucureşti, care i se va prelungi până în 1944. În 1945 s-a stabilit definitiv în Franţa şi ulterior a început să scrie în franceză; întreaga operă îi va fi publicată la Gallimard. Cu excepţia Premiului Rivarol, conferit în 1950 pentru debutul francez, a refuzat toate celelalte importante premii literare decernate ulterior (Sainte-Beuve, Combat, Nimier, Morand).

Scrieri în româneşte: *Pe culmile disperării*, cartea de debut, distinsă cu Premiul Comisiei pentru premierea scriitorilor tineri needitaţi (ediţia întâi – 1934/ prima ediţie postbelică, Humanitas – 1990), *Cartea amăgirilor* (1936/1991), *Schimbarea la faţă a României* (1936/ediţie revăzută de autor – 1990), *Lacrimi şi sfinţi* (1937/1991), *Amurgul gândurilor* (1940/1991), *Îndreptar pătimaş* (rămas inedit până la ediţia Humanitas – 1991).

Scrieri în franceză: *Précis de décomposition* / *Tratat de descompunere* (Gallimard – 1949/Humanitas – 1992), *Syllogismes de l'amertume* / *Silogismele amărăciunii* (1949/1992), *La Tentation d'exister* / *Ispita de a exista* (1956/ 1992), *Histoire et utopie* / *Istorie şi utopie* (1960/1992), *La Chute dans le temps*/ *Căderea în timp* (1964/1994), *Le Mauvais démiurge* / *Demiurgul cel rău* (1969/1995), *De l'inconvénient d'être né* / *Despre neajunsul de a te fi născut* (1973/1995), *Écartèlement* / *Sfârtecare* (1979/1995), *Exercices d'admiration* / *Exerciţii de admiraţie* (1986/1993), *Aveux et anathèmes* / *Mărturisiri şi anateme* (1987/1994); apariţii postume: *Mon Pays* / *Ţara mea* (Humanitas – 1996), *Cahiers* / *Caiete* (3 vol.) (1997/1999–2000).

Publicistică, corespondenţă, convorbiri: *Singurătate şi destin* (Humanitas – 1992), *Convorbiri* (Humanitas – 1993), *Scrisori către cei de-acasă* (Humanitas – 1995), *Scrisori către Wolfgang Kraus* (Humanitas - 2009).

Cărţile celui numit de critici „scepticul de serviciu al unei lumi în declin", „profetul vremurilor concentraţionare şi al sinuciderii colective", „un Nietzsche contemporan", „regele pesimiştilor", „nihilistul veacului" sau „apostolul aforismului" au apărut de-a lungul timpului sub numele Emil Cioran, E.M. Cioran sau pur şi simplu Cioran.

CIORAN

Îndreptar pătimaş

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Redactor: Vlad Russo
Concepţie grafică: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Georgeta-Anca Ionescu
DTP: Emilia Ionaşcu, Carmen Petrescu

Tipărit la „Monitorul Oficial" R. A.

© HUMANITAS, 1991, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CIORAN, EMIL
Îndreptar pătimaş/ Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2615-8

821.135.1-4

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poştă: tel./fax. 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Notă asupra ediției

Scris între 1940 și 1944, Îndreptar pătimaș *are două variante. Prima – de 117 pagini format mare (A4), plus o pagină finală nenumerotată, pe care e trecut un mare II (roman) – este scrisă cu cerneală neagră și are o grafie extrem de variată, de oscilantă, nervoasă, tensionată. Ea prezintă numeroase reveniri (ștersături sau adăugiri, uneori pe verso, alteori pe file intercalate ulterior) și pare a nu se fi păstrat în întregime. Pe prima pagină sunt înscrise: data „12 Martie 1940" (sus, în colțul din stânga), titlul* Îndreptar pătimaș *(central, abrupt suitor spre dreapta, exact deasupra titlului inițial, tăiat cu o linie: „Breviar pătimaș"), precum și semnătura: „E. Cioran".*

Cea de-a doua variantă este în mare parte o transcriere, dar nu sunt puține pasajele reașezate sau reformulate, cele adăugate sau abandonate. Pagina inițială cuprinde, sus și oblic, titlul definitiv (subliniat dublu), ca și o fixare în timp și spațiu: „Paris 1941–1944 / Hôtel Racine / rue Racine" (în colțul din dreapta, jos). Între cele două însemnări apare încă una, mult mai târzie: „Illisible, inutilisable, impubliable. / 20 Oct. 1963". În întregime, acest manuscris are 156 de pagini format caiet (A5),

numerotate, la care se adaugă pagina de titlu. (Caietul ne-a stat la dispoziție sub formă de fotocopie, originalul fiind pierdut.) Textul său este cel reprodus în volumul de față.

Trebuie spus că această ediție nu este una critică, în sens filologic, deși s-a lucrat prin confruntarea variantelor. Singura contribuție a îngrijitorului la forma în care volumul se înfățișează editorial este cuprinsul. (Cele două titluri originale de paragrafe au fost evidențiate prin diferențierea caracterelor de literă.)

În ceea ce privește textul propriu-zis, am evitat actualizările morfologice sau ortografice excesive: ceea ce s-ar fi câștigat ca prospețime temporală (oricum relativă și doar parțial realizabilă) s-ar fi pierdut ca omogenitate stilistică și, poate, ca unitate de impact. Am conservat, așadar, forme precum: „întunerec", „miragii", „peisagii", „paseri", „perini", „fiece", „săului" (pentru „seului"), „sufăr" (pentru „suferă"), „dorinți", „țintirime", „lăcate", „acaftist", „răzimat", „reflexie" (pentru „reflecție") etc.; genitivele feminine în -ei („baltei", „patimei" ș.a.); formele lungi, azi în curs de eliminare, din conjugările la indicativ ale unor verbe ca „a trebui", „a dezvălui", „a vântura" ș.a.

În câteva cazuri, cuvintele folosite de autor au darul de a nedumeri (fără a fi fost vorba de dificultăți de descifrare). Au rămas două-trei situații pe care a trebuit să le lăsăm ca atare („să muzeze Eroarea" din §66; „muzeală rânjitoare" din §42; „dezmetic" din §62).

Un ultim aspect de relevat e cel al semnelor de pauză (virgule și linioare), deosebit de numeroase în manuscris.

În general, când două astfel de semne s-au aflat laolaltă, am suprimat unul din ele. În puține situații, totuși, strict și vădit impuse de text, ne-am îngăduit să înlocuim un semn prin altul ori, foarte rar, să introducem sau să scoatem vreunul.

Cu paranteze drepte [ ] s-au marcat întregirile editorului.

1

Cu râvnă şi amar, cercat-am să culeg roadele cerului – şi n-am putut. Ele se înălţau spre nu ştiu ce alt cer, când mâinile le înfruptam în rodnicia lor.

Crengile bolţilor se apleacă în nădejdile rugilor noastre; acestea potolindu-se, ele îşi pierd fructele.

Nici flori nu înfloresc pe cer şi nici poame nu rodesc. La el acasă, Dumnezeu neavând ce păzi, de necaz şi de urât, pustieşte grădinile omului.

Nu, nu; nu pe aştri îmi voi orbi văzul. Destul mi-am pierdut din lumină cerşind pomana înălţimilor. Sătul de tot felul de ceruri – mi-am lăsat sufletul biruit de podoabele lumii.

2

„Apoi a pus heruvimi cu sabie de flacără ca să păzească drumul spre pomul vieţii" (Facerea, 3, 24).

Pe acest drum am cerşit de multe ori. Şi trecătorii, mai săraci ca mine, întindeau palme deşerte în care

lăsam să cadă obolul nădejdilor. Şi cum mergeam aşa în gloată năpăstuită, cărarea se-nfunda prin mlaştini şi umbra crengilor de rai se pierdea în fără-urma lumii.

Nu cu sfială şi cu răbdare ne vom înstăpâni în ce-a scăpat strămoşului fatal. Cuget de foc ne trebuie – şi ascuţind arme şi nebunii, heruvimii ostili se vor topi de para sufletului nostru.

Atotputernicul ne-a închis căile sale? Sădi-vom atunci alt pom, pe aici, pe unde el n-are paznici, nici săbii şi nici flăcări. Vom naşte paradisul la umbra caznelor – şi blând ne-om odihni sub ramuri pământene, ca îngeri ai desăvârşirii de o clipă. *El* să rămână cu o veşnicie fără nimeni; noi mai departe vom păcătui, muşcând din merele ce putrezesc sub soare. Îndrăgind ştiinţele greşelii, vom fi asemenea Lui, şi – prin durerile Ispitei – mai mari chiar.

Crezut-a El prin moarte să ne facă robi şi să-i slujim. Dar noi pe îndelete ne-am îndătinat în viaţă.

A trăi: a te specializa în eroare. A râde de adevărurile sigure ale sfârşirii, a nu lua-n seamă absolutul, a transforma moartea în glumă şi-n întâmplare nesfârşitul. Nu poţi respira decât în afundurile iluziei. Simplul fapt de-a fi e copleşitor de grav, faţă de care Dumnezeu e biată jucărie.

Înarmaţi de accidentele vieţuirii, vom pustii siguranţele crude ce ne pândesc. Vom da buzna în certitudini, ne vom năpusti în adevăruri, ne vom învrăjbi cu

luminile neavenite. Vreau să trăiesc, şi peste tot îmi sare duhul împotrivă, apărător al pricinilor nefiinţei.

...Astfel, iubitor de sine, scoate omul spada în cruciada erorilor.

3

Pe semeni îi cunosc. Adesea mi-am citit în ochii lor absenţi şi goi nerostul soartei sau mi-am odihnit răzvrătiri în pauzele privirii lor. Dar zbuciumul lor nu mi-e străin. Ei *vor*, ei *vor* neîncetat. Şi cum nimic nu e de *vrut*, paşii mei călcau în urmele lor ca-n spini, cărarea mea şerpuia prin noroiul dorinţelor lor, înălbindu-le, printr-un nimb de nefolosinţi, căutarea lor fără folos.

Ei nu ştiu că raiul şi iadul sunt înfloriri ale clipei, ale clipei înseşi, că nimic nu este peste tăria extazului inutil. N-am întâlnit în mersul lor muritor oprirea eternă pe arcuirile clipitelor.

Văd un arbore, un zâmbet, un răsărit, o amintire. Nu sunt fără margini în fiece din ele? Ce mai aştept peste acel definitiv văz, peste incurabilul văz al fulgerului temporal?

Oamenii sufăr de viitor, se reped în viaţă, fug în timp, caută. Şi nimic nu mă doare mai mult decât ochii lor căutători, zadarnici, dar lipsiţi de zădărnicie.

Eu ştiu că totul e *final*, că există doar o clipă, fiecare clipă, că pomul vieţii e răbufnirea de veşnicie, reversibilă în actele fiinţei.

Şi astfel nu mai vreau nimic. Adesea, când stau în nopţi, în nopţi mari ce ridică în faţa minţii fundurile lumii, cum aş şti dacă sunt sau nu mai sunt? Şi mai poţi fi atunci sau poţi să nu fii? Sau, prins în nedesluşirile muzicii, pierdut în ele, curăţit de întâmplările respiraţiei, cum te-ai asemui semenilor?

A nu avea decât o ţintă: să fii mai inutil ca muzica. În ea nu afli nici pe *este* şi nici pe *nu* este. Unde te găseşti ca victimă învolburată a farmecului ei? Dar nu-i ea un *nicăieri* sonor?

Oamenii nu ştiu să fie fără de folos. Ei au drumuri de urmat, puncte de atins, nevoi de împlinit. Ei nu gustă nedesăvârşirea, când „rostul" vieţii e extazul acestei nedesăvârşiri! Dar cum să le dezvăluim suprafeţele acestei taine, cum să-i încântăm de luciul unui mister şi să-i îmbătăm de-o fascinaţie atât de simplă? Îmi vin în minte anumite nopţi şi anumite zile...

Tăcerile nocturne în grădinile Sudului... Spre cine se apleacă palmierii? Crengile lor par idei obosite. Altădată, când în sânge purtam mai mult alcool şi mai multă Spanie, furia mea le-ar fi întors spre cer, patima ar fi îndreptat vertical oboseala lor terestră şi zvâcnirile inimii le-ar fi împins spre vecinătăţi de stele. Acum, sunt fericit să mă separ de aştri prin ramuri gânditoare, să gust în adierile lor o singurătate blândă, să mă nimicesc în splendoare pe un pământ divinizat în noapte.

Dacă am trăi în grădini, religia n-ar fi posibilă. Lipsa lor ne-a împins în dorul raiului. Spaţiul fără flori şi arbori îndeamnă ochii spre cer şi aminteşte muritorilor

că primul lor străbun a poposit vremelnic în veşnicie şi-n umbră de pomi. Istoria e negaţia grădinii.

Nădejdile le datoresc nopţilor. Pe aripi de întunerec, întinderi nu mai existau şi, singur între materie şi vis, ridicam aromele decepţiei la miresme de fericire. Nimic nu mi se pare imposibil în noapte – acest *posibil fără timp*. Totul se prea poate – dar viitorul nu este. Ideile devin paseri de gând – şi unde zboară ele? Într-o veşnicie vag tremurătoare, ca un eter ros de reflexii.

...Aşa am ajuns să privesc soarele cu un interes ciudat. Prin ce neînţelegere i-au răpit oamenii turburările şi le-au transformat în binefaceri? Ce lipsă de poezie a degradat în monstru utilitar un astru pur? Nu ne-am apropiat cu toţii prea omeneşte de razele lui şi, crezându-l sursă de real, i-am acordat prea multă realitate? De ce vom fi proiectat *scopul* până şi pe cer?

Nu ştiu până unde soarele *este*. Dar ştiu prea bine cât nu mai sunt sub el. – Cine, pe ţărmuri de mare, în ceasuri de-a rândul, cu ochii întredeschişi, paralel vremii, orizontal pe vis şi disparent ca spuma instantanee pe nisipul înaurit, n-a resimţit amestecul de fericire şi neant al risipei de strălucire – acela nu cunoaşte nici una din primejdiile pe care frumuseţea le-a adus în lume.

Credeam a fi tânăr sub soare, şi m-am pomenit fără vârstă. Şi dacă-n miez de nopţi mai aveam ani, în amiezi nu-i mai aveam. Toate vârstele fug şi rămâi fiinţă şi nefiinţă, prestigiu vibrant în nihilismul mistic al însoririlor.

4

Cum scoboram din cetatea ardeleană, în nu ştiu care oră a înserării şi care an al tinereţii, nefericit şi dornic de nefericiri, prea încrezut pentru a mă gândi la soare – revelaţia apusului mi-a frânt subit mândria genunchilor. Umbrele mele se întâlneau cu oboselile amurgului, şi ce mai rămânea ca soare între petele inimii a-ngenuncheat la poalele unei agonii de aur. Şi recunoştinţa mea trimisă astrului se îndrepta şi spre Egiptul propriului suflet.

De atunci am tămâiat necontenit moartea şi soarele – ca strănepot al cine ştie cărui trândav de pe malurile imemoriale ale Nilului.

5

Precum iubeşti cărţile pe care era să plângi, sonatele ce ţi-au tăiat suflarea, parfumurile ce-ţi şoptesc de renunţare, femeile rătăcite între corp şi suflet – aşa cu mările: te-ndrăgosteşti de cele ce unduiesc înecul.

N-am căutat în Mediterana poezie, nici violenţe, nici vârtejuri cumplite de valuri. Acestor chemări aflat-am răspuns pe stâncile Bretaniei. Dar cum aş uita o mare în care mi-am lăsat gândul?

Într-o memorie mai scurtă decât presimţirea de veşnicie a efemerei, aş păstra încă icoana şi recunoştinţa albastrului inuman al mării decadente. Pe malurile ei s-au prăbuşit împărăţii – şi câte tronuri ale sufletului...

Când aerul şi-a suspendat neliniştea şi nemărmurirea meridiană a netezit valurile într-un luciu abstract, atunci ştiu ce e Mediterana: *realul pur*. Lumea fără cuprins: baza *efectivă* a irealităţii. Doar *spuma* – actualitate a nimicului – continuă ca o străduinţă spre fiinţă...

Nici unul n-avem putinţe mai mari decât să plecăm în larg. Fără dor de ancorare. Rostul nestatorniciei nu-i oare a *epuiza* marea? Nici un val să nu supravieţuiască odiseei inimii. Un Ulise – cu toate cărţile. O sete de larg plecată din vrafuri, o rătăcire erudită. *A şti* toate valurile...

6

Pietate estetică: a purta un respect religios aparenţelor, a călca pe pământ fără nostalgia cerului, a crede că totul e posibilitate de floare – şi nu de absolut.

De n-ai regretat nicicând că n-ai aripi, pentru a nu păngări natura cu paşii cruzi ai omului, n-ai iubit niciodată acest pământ. De câte ori l-am descoperit, de câte ori l-am simţit în inimă, şi nu sub tălpi, aştrii spre care priveam în dezrădăcinări se transformau în ceară şi se topeau într-un sânge care uita atuncea cerul. Poţi zări în sus oricât ai vrea, nu vei cunoaşte înduioşarea din întâlnirile rare cu pământul ce-l disprețuieşti în mers. Dar, faţă-n faţă cu el, în patru ochi cu trecerile lui, ce suspin de îndurerare frăţească, de amar intim nu te leagă într-o îmbrăţişare mişcătoare! Destul mi-am chinuit ochii cu voi, îngeri, sfinţi şi bolte!

Acum vreau să-nvăț respectul bulgărilor. Putea-voi să privesc *în jos* cu patima ce-mi ridica pleoapele în fioruri verticale? Ce viciu și ce chinuri în viciu împins-au ochiul în supranatural? Religia îl oprește de la menirea lui firească: să vadă. De la creștinism încoace ochii nu mai văd.

Același om, ce merge în vârfurile picioarelor pe lespezile bisericii, scuipă în grădini – când numai sub ramuri bucuria gândurilor amestecate-n simțuri ar trebui să ridice un templu și să urzească o mitologie a senzației.

Ce să fac cu cerul, care nu știe ce-i veștejirea sau chinul și extazul înfloririi? Vreau să fiu cu lucrurile menite firii și să mor cu ele, în aceeași măsură menite muririi. De ce v-am vorbit vouă de stingere, aștri nestinși? Am căutat prea mult nimicul *în altă parte*. Dar mă întorc pe tărâmurile unde suflă ostenelile. Pe ele să umblu ca un schimnic setos de păcat.

7

Din tot ce-i fugar – și nimic nu-i altfel – culege prin senzații esențe și intensități. Unde să cauți realul? N-ai unde. Doar în gama emoțiilor. Ce nu se ridică la ele e ca și cum n-ar fi. Un univers neutru e mai absent decât unul fictiv. Numai artistul face lumea prezentă și numai expresia salvează lucrurile din irealitatea lor fatală.

Din ce-ai trăit, ce reții? Bucuriile și durerile fără nume – dar cărora le-ai găsit unul.

Viața nu ține decât durata fiorurilor noastre. În afară de ele, ea-i pulbere vitală.

Ce vezi, ridică la rangul de vedenie; ce auzi, la nivelul muzicii. Căci: *în sine*, nimic nu este. Vibrațiile noastre constituiesc lumea; destinderile simțurilor, pauzele ei.

Precum Nimicul devine Dumnezeu prin rugăciune, așa aparența – fire prin expresie. Cuvântul fură prerogativele neantului nemijlocit în care trăim, îi răpește fluiditatea și nestatornicia. Cum ne-am descurca în desișul senzațiilor, de nu le-am opri în forme – *în ce nu este*? Astfel le atribuim ființă. Realitatea e aparență solidificată.

Zbuciumul negativ al cărnii, protestele biblice ale sângelui, icoana morții imediate și vraja dezastruoasă a bolii pălesc în fața deznădejdii ce emană din splendorile lumii. Și de mi-aș aminti durerea cea mai precisă și mai sfredelitoare, și cea mai sigură înnebunire a materiei supuse eului, ele sunt șterse față de chinul extatic al împodobirilor terestre. Când singur în munți sau în mări, în tăceri calme sau sonore, sub brazi nostalgici sau palmieri imanenți, simțurile se ridicau cu lumea deasupra timpului, fericirea de-a fi în frumusețe și siguranța de-a o pierde în timp mă sfâșiau crunt, că peisajul se risipea în substanța echivocă și sublimă a unei nemângâiate admirații. Numai urâțenia e nedureroasă. Dar farmecul aparențelor care compromit înălțimile e mai zguduitor ca toate iadurile născocite de blândețea omului. Nu

caznele acestuia m-au scos din lume, ci din a fi văzut prea adesea raiul pe pământ, simțurile mele s-au topit în nenoroc. De ce-n desăvârșirea clipei absolute un murmur de vremelnicie mă întorcea spre cruzimile timpului?

De-ai văzut un migdal înflorit scuturându-se blând sub insinuările brizei și cerul iremediabil sudic scoborât între ramurile lui, ca ochiul să nu închipuie altceva deasupra înfloririi imediate – atunci te-ai scuturat și tu de clipe, ca să cazi mai amarnic în deșerturile vremii.

Frica de un sfârșit de fioruri mi-a otrăvit raiul simțirii, căci nimic n-ar trebui isprăvit în simțurile implântate-n fire. Splendorile lumii m-au junghiat mai aspru ca furiile cărnii, și-am sângerat în fericiri mai rău ca-n deznădejdi.

Rarefierea mistică a timpului în nimicul absolut al frumuseții... Cu el să-mi hrănesc așteptările sângelui, cu ondulațiile și răsfrângerile armonioase ale eternei inutilități. Rosturi există numai în aparențele pentru care ai vrea să mori... Vor lua petalele locul ideilor?

Timpul cere altă sevă, vinele alt murmur, carnea alte înșelăciuni... O lume directă – și cu totul nefolositoare; trandafiri la îndemâna fiecăruia, și pe care nimfele cugetului n-ar îndrăzni să-i culeagă...

De ce voi fi căutat mântuiri în alte lumi, când undurile acesteia te pot înveșnici în nimiciri mai dulci? – Voi smulge un neant îmbătător din toate înfloririle și-mi voi crea un pat de adormiri pe corolele câmpurilor. Și nu voi mai fugi în stele și nici nu mă voi adăposti în depărtări lunare.

Nirvanizarea estetică a lumii: a atinge supremul în supreme aparenţe. A fi nimic şi tot în spuma imediatului. Şi a te-nălţa la marginile eului, în nemijlocit şi în fugar.

8

Doctrinele n-au vlagă, învăţăturile-s stupide, convingerile ridicole şi înfloriturile teoretice sterpe. Din tot ce suntem, nu-i viaţă decât în tăriile sufletului. Cu ele, de nu faci superfluă muzica şi nu ridici urâtul la rangul de oracol, în ce taină te vei îngropa? Nu răzbate în puls misterul însuşi al materiei şi nu ne cheamă ritmul lui la melodiile nedescifrabilului?

Sunt treaz şi nu ştiu în ce să cred; întunecat de acorduri, mai puţin. Dar de ce, când stau aşa, absent de credinţe, *viaţa* se preschimbă-n *eu*, şi eu sunt peste tot?

Finalul muzicii lăuntrice e o topire într-un andante cosmic. Vijelia care suna trompete în idei se linişteşte, şi-un calm orizontal se prelinge ca o absenţă însorită.

...Adesea mi-am simţit sufletul alături de trup. Adesea l-am simţit departe, adesea fără rost şi fără căpătâi. Şi cum l-aş fi urmat, în înălţări subite, smuls din aşternutul inimii? Nu-i rostul lui să rătăcească în albiile simţurilor? Ce-l împinge atunci spre întinderi, în care nu pot să-l urmez? Oamenii îl *au*, dispun de el, el e al lor.

Numai eu rămân sub mine...

Lasă-ţi sufletul fără pază; cum o ia razna spre cer! Direcţia lui firească e o vitregie. Prin ce mreji îl voi lega de pământ? De-ar prinde furtunile lui patima lucrurilor

ce trec şi, înfrânându-l, să-i pun cătuşele trupului! Ajunge o clipă de neseamă şi-n focuri se sloboade spre alte lumi. De unde să vină văpaia subită ce-l surghiuneşte-n meleaguri cereşti, în timp ce rămâi victimă lâng-un corp în părăsiri?

E o zvâcnire ucigaşă ce-nvinge legăturile terestre, o sete de fericire în afară de fericiri, un dor de leşin astral, de pierzanie în fremătări, de înec în spume de regrete divine. Ce aripi au mijit tainic în el, ca dintr-odată să tresalte dincolo de soare şi-n zborul lui să lase-n urmă izvoarele luminii, cuprins de-o viaţă fără înţeles, dincolo de viaţă?

Ai vrea să mori de mii de ori – şi el se sfâşie în vastul nicăieri.

...Am căutat tihnele sufletului în peisagii, în surâsuri, în idei. Dar el, hoinar, nu le ţinea tovărăşie, ci flutura pe creştetele lumii. – Când va scoborî clocotul lui în preajma nefiinţelor de fiecare zi? De-aş avea alt suflet. Un suflet mai zadarnic!

9

Eu ştiu că undeva în mine un diavol nu poate muri. Nu-mi trebuie urechi ascuţite pentru subtile chinuri, nici gust pentru oţetul sângelui, doar tăcerea surdă în care se înfiripă un văicărit prelung. Atunci cunosc primejdia. Şi cum mă întorc spre Răul despotic şi umilitor, el se ridică în văzduh, în creier, în ziduri – divinitate subită, aspră şi ruinătoare.

Stai încremenit şi-aştepţi. Te aştepţi. Dar ce să faci cu tine? Ce să-ţi spui, împrejmuit de-atât nespus?

Ce trece prin tăcere? Cine trece? E răul tău trecând prin tine, în afară de tine, e-un pretutindeni al tainei tale negative.

Să te gândeşti spre ce vei fi? Regretele tale n-au viitor. Şi nici un viitor nu-i al tău. În timp nu mai ai loc, în timp zace groaza.

Şi atunci pleci. Plecând te uiţi. În mers eşti altul şi *fiind* – nu mai eşti.

10

Două atribute are omul: singurătatea şi orgoliul. El vieţuieşte pe pământ ca să le scoată în vileag. – Dar apare religia: un sistem de leacuri ce sapă existenţa. De ce-o fi născocit-o individul? Ce nevoie a organizat atâta otravă?

Zăresc soarele şi mă întreb: de ce religia *totuşi*? Mă-ntorc spre pământ – şi înhăitându-mă-n năprasnele lui – nu înţeleg de ce-aş fugi de el.

De câte ori am tulit-o spre cer, amarul sublunar îmi surâdea şi scoboram spre el, cu râvniri însetate. Când se va înnăduşi de idealuri, atunci, nemaiavând loc nici pentru a fi mândru, nici pentru a fi trist, îl voi părăsi. Dar câtă vreme el rămâne spaţiul chinurilor inspirate, ce-aş căuta aiurea?

Religia încearcă să ne lecuiască de rele – care dau un preţ vieţii. Singurătatea şi orgoliul sunt rele *pozitive*. Absenţe – prin care devii *mai mult*.

N-am fost *sigur* în parfumatele nesiguranțe ale pământului, decât în extazele fără credință. Inima mi se vărsa pe-ntregul lumii – și n-aștepta nici un răspuns. Freamăt de rugăciune îndestulat de propria-i tărie.

Mâinile s-au împreunat prea mult spre un cer absent: când se vor întoarce ele spre infinitul dulce și amar al vremii? Extazul introspectiv al argilei, pământul atins de narcisism...

Omul n-a inventat o eroare mai prețioasă și o iluzie mai substanțială ca *eul.* Respiri, închipuindu-te *unic*; inima-ți bate, fiindcă ești *tu.* Cum ai sta vertical în panteism? Sau cum ai *fi*, cu un Dumnezeu deasupra ta? – În orice formă de religie, nu poți rodi în fire.

Am vrut să mă mântui. Și toate credințele muritorilor mi-au cerut lepădarea de mine. De la *Vede*, prin Buddha și Cristos, n-am descoperit decât vrăjmași ai *necesității* mele. Mi-au oferit salvarea în *absența* mea; cu toții mi-au cerut să mă lipsesc de mine. Să fiu *ei*, sau Dumnezeul lor, să fiu *anonim* în nimic – când mândria îmi voia *numele* și în neant.

Și nu numai atât. Îmi mai cereau să-nving durerea. Dar fără ea nu-i gust în fire: sare a vieții; *insuportabilul* ei – sângele existenței.

Să iubesc, să am milă, să aștept, să mă desăvârșesc. O scară a monotoniei, când n-ai vrut să fii un dobitoc sub cer și nici un milog în zarea stearpă a unui oarecare absolut.

Să-mi pierd suferința în alții? Să tot descopăr semeni și iarăși semeni! Să fiu fericit grădinărindu-le prostia,

cultivându-le josnicia – şi omorându-mi avântul spre dispreţ?

Eul e operă de artă ce se hrăneşte din suferinţa la a cărei potolire ţinteşte religia. Dar noblețea omului e una singură: estet al propriei individuaţii. Prin chin să statornicească frumusețea mărginirii lui şi prin arderi să urzească substanţa ei.

Omul e *artă* întrucât e mândru şi singur. El foloseşte pământul ca pretext mai valabil – măiestririi existenţei lui – decât cerul.

Religiile n-au simţ pentru farmecul nimicului imanent, pentru aparenţă ca atare. Lor le e străină pieirea în sine şi vraja inutilităţii. Lor le e străin pământul. De aceea vor ele să ne mântuie de *eu*, de cea mai ciudată înflorire sub soare.

Existenţa individuală e de-o atracţie atât de cruntă, fiindcă s-a născut dintr-o ruptură de echilibru, dintr-o inegalitate a fondului originar al vieţii. Religiile vor să niveleze felurimea; să suprime individuaţia. Sensul mântuirii e dispariţia pronumelui.

Nu îndur alt absolut în afară de *accidentul* meu. Că s-a întâmplat să *fiu*, iluzia fiinţei mele mi se pare înţelesul meu suprem. Nimic nu voi îndrepta din această întâmplare.

Fiecare din noi e un convalescent nativ al propriei individuaţii. Întrucât nu te tămăduieşti de ea, şi rămâi *în tine* fără leac, eşti *om*.

Să te topeşti în natură, în omenire, în Dumnezeu? Dar înaintea oricărei vreri, te-ai înecat în tine.

Visam c-am murit în toate, îmi căutam oasele prin aştri – şi m-am pomenit la picioarele Eului, bocindu-mi identitatea.

Umbra – faţă de vis – exprimă un plus vag de existenţă. După ce-ai născocit lumi şi le-ai pierdut prin spaţii, te trezeşti cu dorul a ceva ce-ar fi – Eul – umbră de fire într-o lipsă generală de fire.

Religiile mi-au arătat cărarea fericirii, cu preţul *meu.* Dar iluzia de-a fi *aici* e mai întăritoare decât împăcarea de-a nu fi nicăieri, de-a fi prin ceruri.

...Şi atunci m-am întors spre pământ şi-am renunţat la mântuire.

II

„Adevărul nu visează niciodată", a spus un filozof oriental. – De aceea nu ne priveşte el. Ce-am face cu minora lui realitate? El nu există decât în minţi de dascăli, în superstiţii de şcoală, în vulgaritatea tuturor uceniciilor.

Dar în cugetul întraripat de infinitul său, visul e mai real ca toate adevărurile.

Lumea nu *este*; ea se creează *de fiece dată* un fior de început ne scormone jăratecul sufletului. Eul e un promontoriu în nimic ce visează un spectacol de realitate.

Curajul te aşază între un fiind şi nefiind– sburător între lumi care sunt şi nu sunt. Până-s laş, toate există, dar în armură de cavaler al duhului turtesc brazdele firii şi calc semineţele iluziei.

Lucrurile ce se văd ni le-am insuflat de bunăvoie. Nu-i existența un confort al respirației? – Cum *a fi* pare preferabil contrariului său, ne-am creat obișnuința lui și ne simțim mai bine-n el. Ce interes ne-ar paște să știm că-l nălucim numai, că-l viețuim în prelungirea semitreziei noastre?

Lumina spațiului, de unde se împrăștie ca o pieire grațioasă? Din soare? – Din răsfrângerea pe un fond albastru a arderilor sângelui. Tot din ele se presară-n nopți scânteile înmărmurite.

Universul e un pretext dinamic al pulsului, o auto-sugestie a inimii.

12

Zâmbetul e incompatibil cu legea cauzalității: atâta fascinație de inutilitate emană el. Prin valoarea lui „teoretică", el e simbol al lumii.

Diferența între cauză și efect, ideea că un lucru ar putea fi sursa altuia sau c-ar avea o legătură efectivă cu altul, satisface un mediocru gust de inteligibil. Când știi, însă, că obiectele nu *sunt*, ci *plutesc* într-un tot aerian, legăturile între ele nu dezvăluiesc nimic, nici pentru poziția și nici pentru esența lor. Lumea nici nu s-a născut, nici n-a murit, nici nu s-a oprit la un punct și nici nu devine alta cu sprijinul timpului – ci se răsfață fără rost într-un nedefinit De-a pururi. Biruitor fugar al veșnicei evanescențe, doar Eul se înșală cu folos din când în când.

Prin umbre își poartă el povara distinctei existențe și pătează de realitate albul nimic ce-l înconjoară. Figurilor ce par a viețui, forța lui de vis le pompează seva și le-n-firipă-n ființe. Căci viața-i o întrezărire a duhului dornic de fire, prizonier fără scăpare al neclintitei irealități.

Gândurile s-au îndrăgostit trecător de existență – și ne mândrim că suntem. Și pașii noștri, lipsiți de sfială visătoare, pângăresc umbrele, călcând pe ele cu încredere și siguranță. O clipă de trezire, doar; și mrejele realului vulgar s-au desfăcut, spre-a ne vedea ce suntem: închipuiri de propriu gând.

13

Să fie o linguşire pe care mândria şi-o oferă sieşi, când cred a înțelege pe Caligula?

Suetoniu, vrând să-l defaime și să-i demaşte nebunia, lunecă într-un prinos involuntar: „El (Caligula) suferea îndeosebi de insomnie, căci nu dormea mai mult de trei ore pe noapte; și această odihnă nu era completă, ci turburată de vedenii ciudate: odată, între altele, visă că sta de vorbă cu fantoma mării."

Acelaşi istoric ne spune că nu-şi săruta pe gât soția sau amantele fără a le aminti că-i în puterea lui să le reteze capul.

Nu ascundem cu toții în mocirla sufletului dorințe posibile ca mărturisiri doar în gură de siniştri împă-

rați? A-ți face calul consul – nu-i aici o judecată valabilă asupra oamenilor?

Şi apoi, într-un imperiu aşa de mare, ar fi fost lipsă de gust să mai crezi în semeni.

Împărații romani ai decadenței, monştri inspirați de geniul plictiselii, au avut atât stil în nebunie, că esteții lumii sunt măscărici de bâlci şi poeții improvizatori de umbre.

De trăiam în Roma infiltrațiilor creştine, aş fi păzit statuile zeilor agonizanți sau apăram cu pieptul nihilismul cezarilor. Vraja decadenței este sugestia de ondulație a ostenelilor istorice şi nevoia de-a suplini prin absurdități vidul gloriei şi prin nebunie apusul măreției. Oricât te-ar ademeni văzduhurile, în sânge se scaldă strămoşii demenței.

Cruzimea e imorală pentru contemporani; ca *trecut*, ea se transformă în spectacol, asemenea durerii închise într-un sonet. Lepra însăşi devine un motiv estetic, dacă istoria o trece în paginile ei.

Numai clipa-i divină, infinită, iremediabilă. Clipa ce-o trăieşti.

Cum o să am milă de victimele lui Caligula? Istoria-i o lecție de inumanitate. Nici un strop de sânge din trecut nu turbură acest acum în care sunt. Mai mult mă înduioşează fantoma acelei mări, ce îngrozea visurile nefericitului împărat.

Nedreapta istorie vorbeşte cu mai mare precădere de prigonitorii creştinilor decât de martiri. În orice memorie Neron e viu şi seducător; ne amintim de el cu mai multă emoție. Şi din a-l fi defăimat două milenii,

e mai puțin banal decât Isus. – Pilat cu o simplă întrebare a rămas în lumea filozofilor, care nu se rușinează a-l cita, pe când Ioan Evanghelistul, neavând îndoieli, n-a putut supraviețui adorației. Creștinii l-au lichidat prin iubire. Iuda a devenit un simbol; trădarea și sinuciderea i-au acordat o veșnică actualitate, pe când Petru a rămas o piatră de biserică.

Astăzi știm cu toții că Ana și Caiafa *aveau dreptate*; ei nu puteau judeca altfel. În teatrul pătimirii de la Oberammergau, cum priveam drama antică cu ochi creștini și necreștini, în obiectivitatea dezabuzării eram tot atât de partea Mântuitorului ca și a călăilor lui. Ana și Caiafa aveau caracter, erau *ei*; de-ar fi înțeles pe Isus, s-ar fi anulat. Cu întrebările lor atât de raționale, numai *nebuni* ar fi admis răspunsurile sublime și inexacte ale Mielului.

Întocmai ca orice creștin de astăzi sau de mâine, nu pot muri pentru Isus. Nebun de el, mai puțin. Sacrificiul lui a dat toate roadele și nici unul. Am ajuns cu toții neutri. Creștinismul e pe sfârșite și Isus scoboară de pe cruce. Pământul iar se va întinde în fața omului și, înainte ca acesta să descopere alte erori, vid de credință, îi va sorbi aromele fără pedeapsa cerului.

E greu de precizat data la care bisericile vor ajunge simple monumente, și crucile, purificate de simbolul sângelui iudaic, vor surâde inutil curiozității estetice. Până atunci, suntem încă siliți să suportăm în revenirile sufletului adierile înăbușitoarei credințe.

De câte ori creștinismul se lasă pe îndoielile mele, o neprielnicie dureroasă ia locul fastului sceptic și al

răscolirilor aromate. În el nu pot respira. Miroase a îmbâcseală. Mă astup. Mitologia lui e uzată, simbolurile vide, făgăduințele lui neavenite. Sinistră rătăcire de două mii de ani! În mobilierul vechi al sufletului, acolo mai trezește el un vag ecou, în încăperi cu ferestre închise, cu aer macabru, în prăfuirile vieții. Nu mi-a fost de vreun folos, în nici un moment al turburărilor, în nici o înfundătură a neliniștii. Am apelat la el într-o doară, știind de la-nceput ce neputință ascunde un trecut, prea trecut.

Acest creștinism – atât de înduioșător în anumite blândeți trecătoare – nu cuprinde nici o cultură a mândriei, nici o exasperare a patimilor și nici o umbră de înmulțire a eului. În asprele singurătăți la care te obligă zborul cugetului, de-ai lua preceptele lui în ajutor, te-ai ruina-n anonimat, te-ai prăbuși în ceilalți. Există-n el atâția germeni de descompunere, așa de puțin aer curat – *o religie fără munți*, de coline fără piscuri, de mări pentru flămânzi!

Când se apropie de mine, îmi trebuiesc rezerve de muzică pentru a opri emanațiile otrăvitoare ale vecinătății lui. Cu el nu pot face casă. Sau atunci o transform în farmacie.

Am căutat în cărți, în peisagii, în melodii și-n patimi, leacuri pentru răul sufletului, căci cele îmbiate de creștinism sunt venin mieroase cu care oamenii mor neștiind că răul sufletului e creștinismul însuși.

Citind orice profet al Vechiului Testament, sângele deodată e mai activ în vine, pulsul se face simțit, mușchii te împing la faptă, la hotărâri, la ocări. Acolo, omul e

de față. În Noul, te moleşeşti sub un farmec nimicitor, sub insinuări de untdelemn divin adormitor. Evangheliştii sunt maeştri ai uciderii voinței, a poftelor, a eului. Cu Sf.. Ioan visez perini pe care să plâng slăbiciunile creaturii sau mângâieri cu vameşi, paradisuri şi femei stricate. Omenirea n-a cunoscut o sursă de isterie mai durabilă, mai nesecată şi mai echivocă. Veacuri de-a rândul în leşinuri creştine, omul s-a consolat de propriile lui leşinuri. Dar azi? Ce-ar putea plictisi mai rău ca ele? Un spectacol iritant, fără surprize, fără emoții, nimic din creştinism nu vibrează în setea de viu, de absolut imediat şi întăritor. La izvoarele lui buzele rămân uscate şi, oricâte icoane am săruta, ochii, evlavia, nădejdile ard mai stăruitor spre alte orizonturi. Miragiile Iordanului şi-au istovit nuanțele şi-n tot cuprinsul lui nu se mai află putință de văzduh. Miresmele Răstignirii s-au răsfirat spre-un cer ale cărui surse nu mai adapă nici o sete şi nici un muritor. Pe cine fură încă universul lui Isus?

Leacurile orientale au îmbălsămat omul două mii de ani. Catolicismul – iudaism latin – a presărat o funingine străbătătoare pe exuberanța Mediteranei. Cum a putut el „înflori" pe țărmurile ei divin însorite? Creştinismul e o reacțiune împotriva soarelui, iar sub forma catolică un atac paragrafic contra lui. Nu-i rostul echivoc al oricărei religii să apere omul de sursele vieții? Isus s-a substituit pe-ndelete Astrului naiv – şi secole de-a rândul în câmpul privirii dornice de nesfârşit şi de căldură s-a aşezat trupul descărnat al celui mai îndemânatec vizionar. Prin lacrimi, omul nu mai zărea

nimfe senzuale şi fericite, ci scheletul acăţat, mustrând dulcile zădărnicii. Catehisme şi testamente au scopit fiinţa de timp. Că lectura lor n-a inspirat scârbă de infinitul putred al creştinismului, ce-ndurerat ar fi soarele de-ar afla-o! Ar mai îngădui el un singur creştin sub raza lui?

Sufletul Spaniei s-a ferecat cu voia prin catolicism. I-a fost lui frică de-a rămâne faţă-n faţă cu soarele? I-a fost lui frică de-a fugi în soare?

Italia a construit biserici, din teama de-a deveni superficială de *prea multă lumină*. Să fie pentru ea creştinismul un mormânt care s-o apere de cer – de cerul terestru, vacant, prin fericire, de Dumnezeu? – Căci există un cer al pământului, un azur care nu ucide, dar pe care omul riscă a-l prea îndrăgi. De acesta i-a ferit pe sudici pacostea creştină. Şi-n locul lui i-a amăgit cu închipuiri deşarte şi periculoase, hrănind imaginaţia exaltată de primăveri eterne cu aiureli de raiuri invizibile.

Fără creştinism, popoarele sudice ar fi fost osândite la fericire. De ce n-au suportat ele osânda? Două mii de ani, *ochii* nu le-au folosit la nimic. Au trăit din nevăzut – în mijlocul splendorii. Cristos le-a oferit ce nu se vede. Nici o floare, numai spini; nici un surâs, numai căinţe. Aparenţele lumii s-au transformat în esenţe de chin, iar greşeala – mireasmă a nimicniciei – în păcat. Farmecele s-au degradat în remuşcări. Totul a devenit *moral*. Nici un loc pentru vraja inutilei fiinţări.

...Aşa se explică de ce lemnul Crucii a putrezit şi faimoasele piroane s-au ruginit de nepăsarea noastră.

14

Din roadele morții m-am înfruptat mai des decât din ale vieții. Nu întindeam mâini lacome să le culeg şi nici foamea nu le storcea seva cu nerăbdări vajnice. Ele creşteau în mine, prin grădinile sângelui se desfătau înfloririle lor. Visam uitarea pe tărâmul apelor sufletului, născoceam mări liniştite de nefiinţă şi de pace – şi mă trezeam în valuri mărite de sudorile spaimei.

Voi fi plămădit din substanţe pentru rodiri funebre. Când vreau să-nmuguresc, în primăvara mea descopăr moartea. Ies în soare, ahtiat de infinit şi de nădejdi – şi Ea scoboară pe dulceaţa razelor. În întunerec, ca muzică roteşte-n preajma mea şi mor de măreţia morţii-n noapte.

Eu nu sunt nicăieri; prin ea sunt peste tot. Din mine se nutreşte şi mă nutresc din ea. Niciodată n-am vrut să trăiesc fără să vreau să mor. Mai încleştat în ce sunt: în viaţă sau în moarte?

15

Dorinţa de a dispărea, fiindcă lucrurile dispar, mi-a înveninat atât de aspru setea de a fi, că-n mijlocul sclipirilor vremii suflarea mi se-năbuşea şi asfinţitul firii mă-nvăluia cu sumedenie de umbre. Şi cum vedeam timpul în toate, speram a le scăpa toate de timp.

Nevoia de a înveşnici fiinţele prin adoraţie, graba de-a le ridica prin exces de inimă din pieirea lor firească mi se părea singura istovire de preţ. Nu ştiu să fi iubit

ceva şi să nu-l fi urât din a nu-l putea scuti prin zarva de foc a sufletului legii lui de nimicire. Am vrut ca toate *să fie*. Şi toate nu erau decât în vremelnicele mele friguri. Lumea-mi scăpa, căci lumea nu era. Lacrimile neplânse nu se-nchegau în invizibil pentru mizeriile de aici; ele mureau în mine, triste de ineficienţa extazului. De ce în timp nu se înlănţuiesc „guri de rai"? Sau în mine nu s-a sălăşluit destulă veşnicie?

Cu lumea trebuie să fii darnic. Să te cheltuieşti risipindu-i fiinţă. Ea nu-i nicăieri. Prin dărnicia noastră respiră ea. Înseşi florile n-ar fi flori fără surâsul nostru. O zgârcenie a darurilor noastre reduce natura la idee şi, cu surdină-n simţuri, arborii nu mai înfrunzesc. Sufletul întreţine înfăţişările pe care-i geloasă irealitatea. Căci lumea-i modificarea – în afară – a singurătăţii noastre.

Adoraţia a îndumnezeit pe Dumnezeu. Tot ea face din privelişti umbre de absolut. Efluvii de senzaţii pălesc cerul în faţa pământului; farmecele firii se hrănesc din melodiile sufletului şi armoniile aştrilor le asculţi în văgăuni.

Am slujit în viaţă la mai mulţi stăpâni şi din fiece clipă mi-am făcut chip cioplit. De-ar şti lucrurile stinse cât le-am iubit, ar căpăta un suflet numai să mă plângă. Nimic din ale lumii n-am defăimat prin nepăsare. Şi astfel am alunecat înfrigurat şi trudnic pe nimicul ei.

În gândurile din care lipsea pământul răzbătea chemarea humei şi melodia ei. Eram, ca Apostolul, îngropat cu Isus în Dumnezeu – şi-un clipit al celei mai întâmplătoare trecătoare mă-ncetăţenea pe dată-n timp. La

marginea lepădării, culegeam flori, şi inima în dezlipiri schiţa semne nevăzute de îmbrăţişare. – Stăpân mi-a fost Tatăl şi poate şi Fiul, Diavolul şi Timpul, Veşnicia şi celelalte pierzări. M-am închinat feţelor lumii împătimit în ascultări, rob al zadarnicului, supus al idolilor. Căci devenirea-i înşiruire de temple prin care am îngenuncheat fugarnic, lăsându-mi urma prin ruina lor şi rămânând cu ăst suflet – ruină de saţiu.

De ce nu-i inima în stare să mântuiască lumea? De ce nu mută ea lucrurile într-o nestrămutare parfumată?

Îmi vin în minte vorbele acelui prieten, la poalele nu mai ştiu căror Carpaţi: „Tu eşti nefericit, fiindcă viaţa nu-i eternă."

16

Deodată universul se-nvăpaie în ochii tăi. Sclipirile lor aruncă stele în fapt de ziuă. Dogoreala sufletului a descins cerul.

Prin ce minune se încinge eul în răcorile spaţiului? Şi cum se reazimă atâta suflet pe-un timp ca oricare altul?

Şi-ai ridicat mărginirea la tot şi semnele totului te-mpodobesc cu greul lor. Capăt nu mai ai, într-o lume ce nu-i un căpătâi.

Singur ai fost şi singur vei rămâne. Pe veci. Prin simţurile tale ţâşnind neînţelesul, nu circulă veselia materiei şi nici ţărmuririle dulci ale sănătăţii. Dragostea ţi-a fost scrisă în negru pe tablele ursitei: cu nici o muritoare să nu uiţi nesfârşitul.

Desfată-te-n potrivnicie şi-n osândă; fii aprig în timpul putred. Cu nici o cheie nu vei deschide vreo poartă de rai. Nefericirea-i vestala ce-ţi priveghează focul nestins al nenorocului. Îngroapă-te de viu în el, sapă-ţi mormânt în temeinica lui flacără; căci nici o amăgire sub cer nu te va face paralel soartei. Iubirea te înfundă şi mai rău în ea, iubirea – suprem dezastru al ursirii.

A fi pe creştetul tău nu-i uşor. A fi pe-al lumii, mai puţin. De-aş fi un port al navigaţiilor eului! Dar sunt mai mult ca lumea şi lumea nu-i nimic!

17

Am citit slova omului. I-am cutreierat paginile, i-am răsfoit ideile. Ştiu până unde au ajuns neamurile şi ce departe au mers în ispita duhului. Unele au pătimit pentru iscodirea unor formule, altele pentru ivirea unor erori sau pentru sleirea urâtului prin credinţe. Toate şi-au cheltuit zăcămintele din frica de stafia vidului. Şi când n-au mai crezut în nimic, vitalitatea nemaiputând susţine pâlpâirea înşelăciunilor fecunde, s-au predat tânjirii de apus, lâncezelii spiritului istovit.

Ce-am învăţat de la ele, curiozitatea devorantă ce mă purta prin meandrele devenirii – e-o apă moartă ce răsfrânge hoiturile gândului. Furiilor neştiinţei datoresc tot ce ştiu. Când tot ce-am învăţat dispare, atunci gol, cu lumea goală-n faţă, încep a înţelege totul.

Am fost tovarăş cu scepticii Atenei, cu descreierații Romei, cu sfinții Spaniei, cu gânditorii nordici şi cu brumele de jăratec ale poeților britanici – dezmățat al pasiunilor inutile, închinător vicios şi părăsit al tuturor inspirațiilor.

...Şi la capătul lor, m-am reîntâlnit cu mine. Drumul l-am reluat fără *ei*, explorator al ignoranței proprii. Cine face ocolul istoriei se prăvăleşte crunt în sine. La marginea trudelor de gând, omul rămâne mai singur decât la început, surâzător inocent virtualității.

Nu isprăvile-n timp ale făpturii te vor pune pe urmele împlinirii tale. Vitejeşte-te cu clipa, fii necruțător cu osteneala ta, nu oamenii îți vor dezvălui tainele ce zac în neştiința ta. În ea se-ascunde lumea. E destul să taci în ascultare, ca-n ea să auzi totul. Nu există nici adevăr şi nici greşeală, nici obiect şi nici închipuire. Reazimă-ți urechea pe lumea ce mocneşte undeva în tine, şi care nu trebuie să se arate ca să fie. În tine există totul, şi spațiu din belşug pentru continentele cugetului.

Nimic nu ne precedă, nimic nu coexistă, nimic nu ne urmează. Izolarea făptuirii e izolarea totului. Ființa e un nicicând absolut.

Cine poate fi într-atât lipsit de mândrie încât să-ngăduie ceva în afară de el? Că înaintea ta au răsunat cântece, sau că după tine nopțile vor continua în poezie, cu ce forță ai suporta-o?

Dacă pe înfrângerea timpului, într-un miracol de prezență, nu sunt contemporan cu facerea şi desfacerea firii, atunci ce-am fost şi sunt nu-i nici măcar fiorul unei uimiri firave!

18

Ieri, azi, mâine. Categorii de servitori. Am bătut cărările oamenilor şi n-am întâlnit decât de-aceştia. Slugi şi slujnice.

Priviţi cuvintele cu care anticipează încleştările leşinului frecvent – şi dumiriţi-vă!

Dragostea creşte în ardorile banalităţii şi se micşorează în trezirile inteligenţei. Dobitocia extatică se repetă cu uşurinţă, căci nici o piedică nu intervine dintr-un creier luciu. „Creşteţi şi vă înmulţiţi" – poruncă într-un univers de slugi, deschise spre patima orizontală şi incapabile de voluptăţi fără tăvăliri.

Impermeabil muzicii – omul atinge extazul pe burtă şi se desfată c-un scâncet în treacăt, numind fericire esenţa echivocă a absolutului din şira spinării.

...Şi astfel te învârţi în furnicarul infinit muritor, cu ieri, cu azi, cu mâine – şi cauţi punţi înspre zădărnicia imediată a înfierbântărilor facile. Slujnicele-s gata. Intri şi tu în horă şi, la braţ cu josnicia tuturor, te pleci soartei uşoare şi-ţi uiţi scârba şi te uiţi.

19

Urâtul parizian, sudic şi balcanic...

Vremea mucegăită pe case, faţade pe care istoria a presărat funingine... Veneţia e întăritoare faţă de lipsa de speranţă plină de farmec a străzilor dizolvante ale Parisului. Trec prin ele, şi toate necazurile legate de

şovăielile norocului îmi par legănări subtile, titluri de fală ce mă aşază-n rând cu oraşul ostenit. În ce să cred aici? În oameni? Dar ei *au fost*. În idealuri? După atâtea, e o lipsă de stil. Astfel mă odihnesc în ostenelile Franţei şi mă ridic la prestigiul de plictiseală a inimii ei.

Bruma îşi prelinge asupra Parisului umbrele de gând şi devine mai curând expresie a istoriei decât a naturii. El e în veacul ceţei. De ce n-o pot închipui sub Ludovici? Ea pare a traduce un moment şi nu o esenţă. Natura ia parte la un asfinţit istoric.

Mă-ntorc spre case şi le privesc. Şi fiecare din ele se-ntoarce spre mine. „Apropie-te, tu nu eşti mai singur ca noi", e şoapta tovarăşelor mele în zile vide şi-n nopţi prelungi. Te poţi încânta de oraşele Italiei, nicăieri, însă, nu vei fi mai aproape de lucruri ce se integrează-n om.

Când târziu, purificat de suspine nocturne, te-nvârţi, fără aşteptări şi fără dezamăgiri, în preajma bisericii Saint-Séverin, St-Etienne-du-Mont sau ceasuri în piaţa St-Sulpice, în vederea unei dimineţi ce n-o doreşti, cetatea fără oameni se înalţă cu tine spre vastele inutilităţi ale tăcerii. Vei şti tu până unde iedera, răzleţită-n locul în care Sena oglindeşte Notre-Dame, s-a oglindit în tine? Adesea am scoborât cu ea înecul virtual al înclinărilor ei melancolice.

Iar în plină zi, sub cutremurul sugestiei de absenţă, vidul rostului tău se înviora de miresme. Acesta-i farmecul Lui, de a turna consolări de frumuseţe peste pacostele incurabile ale sufletului, de-a umple golurile ce se nasc din vieţuirea-n timp, cu impalpabile vrăji. *Oraşul te înţelege*. Şi se depune pe răni. Te crezi pierdut:

în el te regăseşti. De nimeni n-ai nevoie; el e de faţă. Numai El te poate scuti de-o iubită – ca ea se urcă el în inimă – şi, printr-o stranie rătăcire, oamenii iubesc mai mult aici. Atât am fost în el, că, părăsindu-l, mă voi despărţi de mine.

Prin străzile lui înguste, mă năpădeam de-obscuritate, şi niciodată n-am văzut, ca din fundul lor, un cer mai îndepărtat. Dar pe bulevarde, el se întinde deodată deasupra oraşului şi prelungeşte în indefinitul lui urâtul ce visează pe case gânditoare.

Şi de-aş retrăi toate azururile crescute peste mări mediterane şi pâcle[le] generoase pe landele bretone, laolaltă ele n-ar încălca amintirea lui. Şi când vreau să-i definesc farmecul, cad în mine şi mi-l definesc: *neputinţa de a fi albastru*. – Norii se destramă-ncet; priveşti fâşiile de azur, ce nu se întâlnesc. Ele nu pot compune un cer, ce se caută şi nu se împlineşte. Razele se strecoară resfirate prin aburi nesiguri şi poposesc într-un spaţiu împânzit. Întindere cenuşie şi albă, ea acoperă veşnic ceva: *cerul* e dincolo. Parisul n-are „cer". – Şi cum îl tot aştepţi, te amesteci în negura luminoasă, îţi pierzi în ea un dor dezamăgit de azur, te risipeşti în gama sură şi capricioasă a boltei aparente, cu gândul vag la un *dincolo*, pe care nu ştii de îl vrei sau nu. Cerul olandez al Parisului...

Cu el m-am potrivit întotdeauna şi dacă n-am avut cu nimeni acordul aceluiaşi înţeles, l-am avut cu el. Înălţându-mi privirea spre nestatornicia lui, în fiece înfăţişare traducea nepotolirile mele. Din ceas în ceas se schimbă, se alcătuieşte şi se dezalcătuieşte – şovăielnicie

a altitudinii, demon sceptic de azurări şi-nnourări. Părăsit prea adesea în amurgul de oameni al Cetăţii, cum aş fi ieşit din imediatul nicăieri al dragostei, fără consolarea vecinei lui înălţimi? El e o toamnă-n floare, un sfârşit auroral. Îl porţi cu tine sub toate celelalte ceruri.

...Şi când sătul de înserările-n amiază, scobori spre Sud, pătimind după primăveri, fericirea în revelaţia albastrului îşi găseşte prea devreme otrava îndestulării. Deznădejdea zilelor identice, abuzul de azur, saţietatea de imaculat se înstăpânesc în tine şi priveşti spre sursa mângâierilor cu ură şi urât. Unde să te ascunzi de-atâta cer, de neînduplecări de soare, de repetarea sinistră a splendorii? Când n-ai o inimă pentru atât albastru şi nici spaţiu în gânduri pentru candorile luminii, plictiseala îndulceşte cu veninul ei tăria iradierii crude şi proiectează văgăuni de cuget pe deşertul monoton. Cum ai găsi fericiri să se măsoare cu un asemenea cer? Desăvârşirea lui omoară un suflet născut în plăsmuiri incerte.

...Aşa te întorci spre Balcanul putred, în care – de nimicnicie – huma fumegă cu oamenii. Răstoarnă-ţi ţeasta îmbătată de parfumuri şi de broderii de gând, sfarmă-ţi visurile din umbra catedralelor, îndoapă-te cu duhorile în care se tăvălesc zdrenţe umane, şi uită graţiile lucide ale spiritului.

Acel cer nu acoperă pe nimeni, căci el s-a rătăcit cu oameni cu tot. De ce s-or fi oprit pe margini de Dunăre şi-n umbre de Carpaţi fiinţe născute cu cearcăne şi cute, îmbătrânite de neant, sleite de-o nativă neputinţă? Spre Mări Negre lunecă cu toţii, dar ele-s neprimitoare şi-i

lasă gură-cască la mal, lipsiți amarnic de înec. Plin de răzlețiri prin lume, cu ce te-ai alina între atâția amărâți? Natura acolo înfloreşte pe cadavre; primăverile surâd pe deznădejdi. Pământul negru, fără urma dulce a vreunui pas de fală, ți se ridică-n sânge. Şi sângele tău se înnegreşte. Şi tu zăreşti spre cer. Şi cerul devine iad.

Colț blestemat de lume, timpul a rânjit nemerniciei tale, şi nefericirea ta n-a înduioşat vreo inimă delicată, căutătoare de farmece funebre! – Din priveliştea Balcanilor, universul e o mahala, prin care colindă țațe veneriene şi țigani asasini.

Patima lor de gunoi vast – în care râneşte o veselie cu goarne de îngropăciune – n-a scornit nici măcar vreun zeu libidinos. Ce astru dornic de periferie ar fi căzut pe-acolo? – Viermi gălăgioşi dănțuind într-o horă a leprei!

Niciodată răzvrătiri curate nu vor găsi țelină pentru îmbujorări cereşti. Nădejdile se coclesc şi fiorurile se zvântă. Nenorocul îşi desfăşură imensitatea.

În razna şi-n înfrigurările nemângâierii, umblând pe-acele hotare neprevăzute-n nici un plan al Facerii, scăpate din vedere de Dumnezeu şi ocolite de diavoli – doliul cugetului amintindu-şi de alte spații ridică spânzurători speranțelor şi tot ce-i floare-n inimă îşi leagă visul de un ştreang.

20

Prin ce miracol, într-un trup alcătuit din toate întâmplările materiei, încolțeşte durabil lepădarea de

accidentele irezistibile ale zilelor? Inspirațiile subite te aruncă – peste închipuirile tale – deasupra vieții. Dar că poți fi *consecvent*, că rămâi pe poziții în al nu știu câtelea cer, e atât de greu de înțeles, încât mai repede pricep pe-un bețivan etern, decât pe-un mântuitor neîntrerupt. După ce citești pe Buddha sau pe alt profitor de sublim, ai cere peste tot ciorbă de burtă.

Să nu le fie milă profeților de ei înșiși? Cum de nu se înduioșează de lunecarea nesăbuită pe panta înălțării fără ieșire? Sublimul n-are gust, pe când aromele nedesăvârșirii rătăcesc mintea, cu sugestiile lor de cădere. Monotonia revelației continue face din religie o îndeletnicire atât de neprielnică. Pământul câștigă din a nu avea sistem. Călcând pe el, știi prea bine că nu vei ancora nicăieri, căci insuportabilul lui întrece pe al mării. Filozofii, îndrumătorii și binefăcătorii, în fugă după statornicie și credințe, s-au refugiat aiurea și l-au disprețuit. Ei știau că pământ înseamnă *drept la accident* și, cum dezertau capriciul, ce-ar fi făcut în raiul lui nărăvaș?

Pe el îmi târâi oasele, pe el să rămân. Unde m-aș duce aiurea? Unde mi-aș astâmpăra furiile cu un nesaț mai falnic și mai crud? Cu proștii zglobii din jur, milostivindu-te bucuros de golurile lor, înăbuși dorul depărtărilor, și-n vrăjmășie cu semenele nule torni treabă-n iluzii. Un zbucium fără fir în continente sterpe.

Pentru a-l abate de la perfecțiune, Demonul trimite în fața lui Buddha dănțuitoare îndemânate-n dragoste. Ele desfășoară cele 32 magii ale dorinței. Nu reușesc.

Apoi cele 64; nici atunci. Preafericitul rămâne nepăsător şi posibilităţile de vrajă, istovite.

Acel ce-a ştiut atâtea – şi-n primul rând neantul cărnii – şi-a refuzat singurul mod de a greşi care-i verifica doctrina. Prin dorinţă învingi pământul la el acasă. Omorârea ei e crimă în contra nimicului.

Detaşarea prinţului divin muşcând din carnea pieritoare – ce simbol al împreunării veşniciei cu neantul! Dacă Buddha ceda ispitei, pitorescul echivocului în peisajul absolut al existenţei lui l-ar fi propus ca singurul model urmaşilor. Ineficienţa tentaţiei compromite pe toţi aceşti iluminaţi, care n-au vrut să trădeze Nimicul cu Viaţa – nimic şi ea, dar mai cu suc.

Muzica înlocuieşte religia din a fi salvat sublimul de la abstracţie şi monotonie. Muzicienii? *Senzuali* ai sublimului.

21

De s-ar aprinde azurul şi flăcările lui s-ar apleca spre creştetele omului! Nu liniştea bolţilor, nici vrăji senine sau surâsuri molcome sub lună! Ci vijelia aştrilor înnebuniţi altoită pe frigurile năpraznice ale gândului.

De ce stau lucrurile, când focul tău aruncă tunete spre înălţimi? Pe alei de parcuri priveşti tremurul nemişcat al frunzelor. Dar crengile tale s-au aprins în văpaia stelelor! Câte ceruri ai îngropat în tine, că, scoborând prin arheologii de cimitire, atâţia zei apuşi se vaită spre lumină şi îngeri ce în sânge îşi zbat aripi cu ecou în suflet?

Nu-mi voi ochi trecuturi în care zac idoli pustiiți şi Isuşi ai întâmplării. La ce-aş trezi stafia plânsurilor din nopțile ucise-n privegheri? N-am stropi de risipit pe cruci şi pe coline şi nici dorinți de trecătoare învieri. Ci-n înviforarea lumii, să fiu răscolitor de melodii, să-mi vărs vocile sângelui în ruina de sunete a spațiului. La ce-aş mai conteni un puls pornit spre ropot şi-o carne roasă de imensitate şi de cântec?

Nu pe ape moarte vreau să visez pământul, ci pe stânci zdrobite de îmbrățişări de spumă.

22

Cutezanțele spiritului hârbuiesc existența. Dar apoi cu ce paşi delicați nu călcăm pe fărâmele ei! Ne pedepsim excesul de curaj şi căutarea impudică de adevăr în calda înduioşare pentru rămăşițele firii, măcinată de duhul hrăpăreț.

Ce-i mai superb ca mândria cugetului plutind peste toate şi descinzând din când în când cu inspirată răutate printre lucruri! Un spirit dornic de aventuri e neînduplecat şi cinic, plin de îndoieli şi de rânjete. Ne înălțăm prin fierea vastă ce sfredeleşte aspectele şi aruncă otrăvuri în aparențe, pentru a le gusta destrămarea şi a le despuia de-o fascinație vană. Cunoştința devine întreprindere şi acțiune, în patimi de hienă filozofică şi-n deliruri lucide de şacal. Deodată ți-ai oprit zborul şi-ai scoborât cu aripile adunate să-ți înfigi ghearele în realul de sub tine. Spiritul e vultur şi şarpe, unghii şi venin.

Câți colți ți-au rămas în lucruri este o întrebare pentru adâncimea duhului. În cunoaștere se dezvăluiesc instinctele fiarei de pradă. Vrei să stăpânești totul, să-l faci al tău – și dacă nu-i al tău, să-l sfarămi în bucăți. Cum ți-ar scăpa ceva, când setea ta de nesfârșit răzbește bolțile și mândria înalță curcubee peste prăpădul ideilor?!

Odată ce-ai pustiit firea și chipurile ei, semeția se îmblânzește și învăluie cu păreri de rău deșerturile din urma pașilor ei. Atunci începi să fii *uman* cu lucrurile moarte și fierea se preschimbă-n untdelemn pe rănile ființei. Cunoașterea însângerează realul. Orgoliul spiritului se întinde peste el ca un cer asasin.

Dar de câtă duioșie nu suntem capabili, când întorși din apriga aventură, ne aplecăm cu ochi umeziți spre grădinile aparenței desfundate de foamea noastră de adevăr! Nu luăm în brațe ființele lovite de sulițele spiritului și nu se întorc spre noi săgețile ce le-am trimis spre ele? Te împaci cu lumea și sângeri. Dar în suferința ta e-o bucurie atât de darnică, încât adii cu aripi invizibile pe toți căzuții ucigașelor tale treziri. La capătul drăcești avânturi ale spiritului, te transfigurezi într-o mărinimie, ce răscumpără siluirea farmecelor zadarnice, fără de care nu poți trăi!

23

Cei roși de neajunsul peisajului ființei, mâncați de înșirarea deșartă a ceasurilor, cu ce bucurie nu se dăruiesc

străfulgerărilor ce aruncă peste lucruri un cuprins arzător! Într-un suflet atins de vidul lumii, obsesia răzbunării e o hrană dulce şi întăritoare, un element substanţial în clipe, o furie ce naşte sensuri peste nonsensul general. Religiile, în ura lor împotriva a tot ce-i noblețe, onoare şi patimă, au infectat sufletele de laşitate, le-au despuiat de freamăte noi, de conţinuturi vijelioase. În nimic n-au lovit ele mai rău ca-n nevoia omului de-a fi *el*, prin răzbunare. Ce aberaţie să-ţi ierţi vrăjmaşul, să-i oferi toţi obrajii inventaţi de-o ridicolă pudoare, ca să scuipe şi să pălmuiască târâtoarele din jur, pe care instinctele te mână să calci fioros!

Omul e om, în neîngăduinţe. Ţi-a făcut cineva rău? Dospeşte ura-n tine, răsuceşte-ţi amarul tainic, frige-ţi vinele clocotitoare. În nopţi, când te cuprinde liniştea vastă, nu cădea-n uitarea destructivă a meditaţiei – arde-ţi cu durere şi furie tărăgănarea cărnii, înfige-ţi veninul năpraznic în măruntaiele duşmanului. Cum ai prelungi altfel vieţuirea searbădă?

Vrăjmaşi găseşti pe unde vrei. Gândul răzbunării întreţine o flacără continuă, o sete absolută şi, mai mult decât orice plăcere, te aşază prezent în lume, linguşindu-ţi năzuinţele şi anii, căci tânăr, rău, lacom de rosturi şi de răsturnări, spre ce-ai creşte fără avânturile urii şi-ale furiei contrariate!

Popoarele războinice n-au fost crude şi aventuroase din poftă de pradă, ci din oroarea de identitatea zilelor, din lipsa de ideal a fericirii. Obsesia sângelui derivă din infinitul plictiselii, din insuportabilul păcii. Aşa şi

indivizii. Cum ar îngădui ei să lâncezească într-un căscat de nepăsare şi-n voluptăţi mărunte?

Ce-aş face cu blândeţea şi cu celelalte lumi spre care mă îndrumă o religie fără active deznădejdi? Ce-aş face cu liniştea mea? Nu pot să mă împac cu mine, cu ceilalţi, cu lucrurile. Şi nici cu Dumnezeu. Cu el în nici un fel. Să stau nătâng adorator în braţele lui reci? Dar n-am nevoie de-un culcuş de babe ostenite. Pe spinii acestei lumi mă odihnesc mai bine, şi când mă înfierbânt devin şi eu un spin în trupul Ziditorului şi al zidirilor lui.

Iubesc trecutul sângeros al Angliei, pirateria în moravuri şi literatură, viforul patetic de crimă şi de poezie. Există scris al vreunui neam în care stropi de sânge să izbucnească mai năvalnic în strofe? Sau vreo inspiraţie mai sălbatecă, mai divin imorală, mai falnic asasină? Dar ce lamentabil a sfârşit acest popor la porţile parlamentului! Unde sunt piraţii de altădată, ce purtau pe mări dorinţi de sânge, de câştig şi de necunoscut?

Un neam cunoaşte faima în epoci de aventurieri, de vagabonzi, de dezrădăcinaţi nostalgici, când ura, răzbunarea şi onoarea deschid inimile spre orizonturi şi fac din cuceriri îndemnul de seamă al existenţei. Pe dată ce englezii au încetat să fie cruzi şi au preferat fericirea cutezanţei, bogăţia înflăcărării, banul nebuniei, au intrat fără scăpare în apusul ruşinos, în calcul, în bursă, în democraţie şi-n agonie. Raţiunea s-a înscăunat în viaţa lor – raţiunea ce omoară avântul naţiilor şi al indivizilor. Un popor *aşezat* e un popor pierdut, întocmai ca un ins *cuminte.* Imperiile se fac de oameni

fără căpătâi, de derbedei, de lichele agresive, se conduc şi se pierd de deputaţi, de ideologii şi de principii. – Napoleon a fost un smintit din zarea bunului-simţ. Franţa suferea sub el „fără rost". Dar o ţară nu *este* decât prin aventură. Pe vremea când francezii iubeau să moară din pasiune şi glorie, un paradox parizian era mai greu şi mai hotărâtor decât un ultimatum. Saloanele hotărau soarta lumii, în dosul inteligenţei se adăposteau văpăi şi *stilul* era înflorirea civilă a setei de stăpânire. Spiritul îşi susţinea obrăzniciile subtile pe excese vitale. Secolul luminilor traducea în gobelinuri şi luciditâţi graţia inutilă a forţei şi dezamăgirile savante ale puterii.

O naţiune se stinge când începe să *conserve* şi când în *spleen* sau *ennui* răzbate doar oboseala de glorie şi de bravură.

Dorinţa de mărire şi de inutilitate e scuza supremă a unui popor. Bunul-simţ – moartea lui.

24

Născut din neam fără noroc, la ce-ai osândi ursita mârşavă şi-ai îndulci prin lămuriri haina hărăzire? La poalele Carpaţilor mersul lumii trece pe lângă om şi soarele se-neacă în bălegar şi în vulgaritate. Nici un ideal nu stropeşte veselia mortuară a supuşilor vremii, în preajma aceea de Răsărit.

Treaz, te ucide urâtul. Vidul agresiv al dureroasei Patrii şi pustiul ce vântură în sufletul fiilor ei te mână-n cârciumă şi în bordel, ca-n transe de periferie să uiţi

amarul de veacuri al țării și lipsa de podoabe pe stemele și stepele inimii. Așa te-mbeți și-njuri, ca să nu-ngenunchi și să te rogi.

Mâhnit de-atâți neoameni, cu poiene și livezi înșeli deșertul natal. În codru, valahul s-a consolat de urgii; în codru, tu te-ai consola de el.

A fost scris ca urmașii sângelui dac și-a[i] altor ginți nesigure și turburi să nu-și înțelenească nici un gând în fericire și stropii noștri să înmănuncheze în șirag de nemângâieri moșteniri de seminții înfrânte. Suspinul și blestemul au fost strategia noastră, ciobani rupți din vreo stea a destrămării, rânduiți suirilor spre cer și înjosirii în timp.

Robia nativă a stins suflarea slavei într-un neam încercat de osânde. Orgoliul făpturii îi e străin. Nici ifosul măcar nu-i cunoscut păstorilor de turme, și nu de idealuri.

De-aș avea naivități de înger și credințe de copil, nici atunci n-aș fi vlăstarul lui încrezător. Din naștere cu ochiul treaz – și mai trezit încă de tărâmuri unde suflă duhul, calc sângerându-mi mândria pe cătușele sub care se bolțește din începuturi popor de slugi ce-și pângărește rostul. La vreun liman, nu va ajunge. Restriștea-i soarta lui.

Să-i născocesc chemări pe care el le dezminte, nu mai pot. Viețuirea lui rănește tot ce se-nalță deasupra dezamăgirii. Orice nădejde e nesăbuire, iar a fi profet e un exercițiu de cinism.

Și inimii parcă i-a pus chingă, de-o strânge ca să bată-n plângărețe micimi de doină, iar darnicului Timp

i-a răsucit curele să nu cumva să fugă cu paşi repezi spre viitor.

— Ce naţie-i asta? – te-ntreabă mintea înfrigurată. Mersul ei nu s-aude-n lume.

— El se aude-n deznădejdea mea.

Gârbovita soartă, cine să i-o îndrepte? Şi cerul se strâmbă parcă scârbit de neînfăptuirile valahe – şi din înălţime, cu dispreţ, îi azvârle, ca un plocon dorit, dezlegare de orice menire.

Încotro să priveşti, de cine să fii mândru?

Neam de nevoiaşi, neţărmurit în nenoroc, creat spre a mări tristeţea celor născuţi trişti... Într-o conştiinţă amurgită şi obosită-n ţări putrede de slavă, ce nu mai au trebuinţă de viitor, nesoarta valahă adaugă o umbră grea infinitului de întunerec al sufletului. Doar aşa mai respiră poporul de păstori în gândurile ce-au făcut ocolul Ninivelor trecute şi prezente. Cărui alt rost ar corespunde căciuli seculare în vraja negativă a toamnelor spiritului?

...Strămoşi ce v-aţi gemut anii în fluier, în mine nu mai sunteţi. Cântecele voastre n-au răsunet în doruri pline de dulci înstrăinări şi de meleaguri norocoase. Alături de voi, singur mă voi stinge. Şi oasele mele nu vă vor povesti pe unde mi-am pierdut onoarea măduvei şi licăririle creierului.

25

De-aş conduce oşti, le-aş duce la moarte fără minciuni: fără patrie, fără ideal şi fără hoţia vreunei răsplate sau a cerului. Le-aş spune tot – şi-n primul rând ce fără preţ e viaţa şi moartea. În mod cinstit nu poţi îmbărbăta decât în numele nefirii; cum există ceva, sacrificiul, cât de mic, e pagubă ireparabilă.

Moartea-i o fantomă, ca şi viaţa. Nu pot muri decât ştiind că-n rostul lor nu e nici pierdere şi nici câştig.

Au fost, cu toate astea, şefi de oşti pe cale de a nu se înşela...

E greu să iubeşti pe Marc Aureliu; să nu-l iubeşti, tot aşa. Să scrii despre moarte şi nimicnicie, noaptea într-un cort, să măsori micimile vieţii în zăngănitul armelor! Ca paradox uman, e tot aşa de straniu ca Nero sau Caligula. Dar ce mare era împăratul gânditor, de nu făcea şcoală la stoici şi nu-şi îngrădea simţirea într-o învăţătură de mâna a doua! Tot ce-i doctrină în el e mediocru. Concepţia materiei, a elementelor, resemnarea ca principiu – nu mai privesc

pe nimeni. Sistemul e moartea filozofilor, cu atât mai mult a împăraților.

Din toate reflexiile lui, nu-i viu și rodnic decât fiorul izolării. În cel mai mare imperiu, capul n-are pe ce se sprijini; în cea mai mare stăpânire, cel mai puternic nu dispune decât de ideea sfârșitului. Marc Aureliu e simbolul pur al ciudățeniilor decadenței, al vrăjii ce emană din apusurile de cultură.

Pământul e al tău – și tu n-ai alt sălaș decât zădărnicia. De-ar fi urmat el pe tragicii greci, neînlănțuit în doctrină, ce exclamații n-ar fi înregistrat spiritul uman! Stoicismul i-a impus o pudoare – care ne jenează. Și el însuși, de n-ar fi fost stingherit de învățători, de n-ar fi suferit de plaga uceniciei – câte din deznădejdile faptelor de arme nu s-ar fi amestecat în gândurile ce le neagă cu o bunăvoință ce ne dezamăgește!

Marc Aureliu n-a avut conștiința neantului *ca războinic*. Ce poezie stranie am pierdut! Searbăda înțelepciune l-a ferit de contradicțiile care dau atracție de mister vieții. E prea multă acceptare în împăratul roman, prea multă împăcare, prea multă rușine de extremitățile cugetului. În sfârșit, prea multă *datorie*. Să-l fi văzut, însă, în fruntea legiunilor ducându-le spre mărire cu un dispreț echivalent patimei de cucerire! – Trăim cu adevărat încercând o pasiune cu contrariul ei. A nu lua un leac fără otravă, și viceversa. Când urci o pantă fii simultan în punctul simetric al scoborâșului. În felul acesta nimic nu-ți scapă din putințele de-a fi.

26

La toate întrebările noastre răspunsul Plictiselii e acelaşi: lumea asta e o lume răsuflată.

Astfel, te hotărăşti să faci totul împotriva Ei.

Noul nu există decât în noi. Nici în lucruri şi nici în fiinţe. „Realul" e o feerie de aparenţe ce te încântă, câtă vreme cântecul tău sprijină ritmul jocului lor. Fără înstrunirea noastră, vălul ce susţine parada numită viaţă se sfâşie în fulgi plutitori de iluzie – şi din tot ce se desfăşura văzului nu mai rămân nici măcar umbrele realului amăgitor.

Funcţia plictiselii e sfâşierea acelui văl. – Avea-vom noi atâta putere de cântec, încât să-l unduim mai departe peste o lume fictivă, *existentă* în vâlvâirea închipuirii noastre?

Întreaga fire e-o înşelare decorativă a muzicii lăuntrice.

În dosul lumii nu se-ascunde altă lume şi nimicul nu tăinuieşte nimic. Oricât ai săpa căutând comori, zadarnică e scormonirea: aurul e risipit în duh, dar duhul e departe de-a fi aur. Să defaimi viaţa prin nefolositoare arheologii? *Urme* nu sunt. Cine să le fi lăsat? Nimicul nu pătează nimic. Ce paşi să fi trecut pe sub pământ, când nu există nici un *sub*?

Rămâi cârmaci pe undele aparenţei şi nu te scoborî în sol al straturilor ascunse. Irealitatea e la fel. Că eşti la suprafaţa mării sau în adâncul ei, tu nu poţi şti în nici un loc mai mult decât în cel [în] care te afli. Şi nu te afli nicăieri, căci nicăieri e vastul pretutindeni.

Visul nu-i mai înşelător ca spuză a somnului sau a trudnicei cazne din zi. Vis e peste tot. Vedeniile impalpabile ale nopţii cum ar fi geloase pe stafiile zvonite-n harţa dintre muritori?! Alcătuirile lumii se-ntrec în nălucire.

Din a întreţine patimi într-un univers fantomal, omul e vrednic de faimă.

Tu, însă, urmează-ţi calea şi cu urgie gânditoare apleacă-ţi razele s-o luminezi, asemeni unui soare sceptic.

27

Când nu năzuieşti prin înclinări fireşti spre împliniri şi fapte, ce te împinge cu străşnicie spre săvârşiri? Şi negăsind nici o dovadă împotriva trândăviei, ce te mână spre febra ceasurilor şi-a actelor? De unde remuşcarea risipirii vremii, după ce-ai întrevăzut substanţa de deşertăciune a timpului?

Fiece clipă se pierde pe vecie. Un *în curând* al nefiinţei te paşte la întretăierea respiraţiei cu lumea. Ce amâni, ai amânat pe totdeauna. Moartea e de faţă, iar tu nu poţi rămâne *putinţă* în ea – eliminare incurabilă a posibilului.

De nu m-ar fi urmărit acel *în curând* fatal, nimic n-aş fi adăugat înregistrărilor simţurilor. Toate le-aş fi lăsat pe seama bătrâneţii. Cine nu-i pândit de chemările sfârşitului are timp nesfârşit. Şi de aceea nimic nu-ndeplineşte. Orice înfăptuire – şi-n primul rând înfăptuirea ta – derivă din obsesia statornică a morţii.

Chemările ei creează voința, dau accente patimilor şi răscolesc instinctele. Frigurile acțiunii sunt ecoul ei în timp. De n-aş simți că sunt deschis morții oricând, că n-am acoperire şi întăriturí din partea ei, nimic n-aş şti, nimic n-aş vrea să ştiu, nimic n-aş fi şi nimic n-aş vrea să fiu.

Dar văd că ea-i *aci.* O văd. O fug şi o apropii. Sunt ea şi nu sunt ea. Ce-i rană-n mine e spuzeala ei. Şi-s rană peste tot.

Am întrezărit adesea, purtat pe melodiile nesomnului, lumina galbenă a dimineților şi lucrurile nehotărâte de-a se deştepta. Paseri ciripeau fără rost unei naturi înstrăinate parcă pe veci de ziuă. Şi gândurile mele ciripeau şi ele, dar înapoi spre noapte. Atunci vedeam sclipirea violetă a morții şi încercam zadarnic să mă presar pe lipsa de vecie a zorilor, să cred în dimineți.

...Şi dacă-mi port amintirea spre toți aceia de la care am învățat ceva, mi se pare că secretul atracției lor pleca din vecinătatea morții. Fiind veşnic la margine, ei se aflau pe tărâmul firesc al cunoaşterii. În glasul lor răzbătea agonia savantă a materiei, cu destinul ei firav şi dureros, şi cuvintele lor se desprindeau grave şi inutile, nervoase şi amare – concepte în dezastru, în înfloriri finale. Căldură n-am întâlnit decât în sufletul lor. Din ei emanau miresme gândite, sentințe purtate pe-un agresiv parfum. Amestecul de boală şi vitalitate răstoarnă ciudat alcătuirile fireşti, căci ei nu erau pe nici un meleag şi erau pe toate. Răul ascuns în frăgezimile vieții – ce coexistență de toamnă şi de primăvară în idei! N-am iubit decât pe cei ce n-au înțepenit în nici un

anotimp – şi-n preajma lor, împrejmuiţi de moarte, uitam climatul spiritului, devenind spirit cu ei.

28

Că oamenilor nu le e ruşine să existe, de mult, de mult o ştiu. N-am contenit a mă mira de mersul lor încrezător, de ochii lor întrebători, dar fără chin, de ţinuta lor trufaşă de viermi verticali. Nu i-am văzut recunoscători pământului şi nici închinându-se cu galeşă cucernicie rodirilor lui trecătoare. Adoraţia-i un fruct al izolării. Şi muritorii zilnici – ce veşnici ar fi de-ar cheltui puterile în suspine bucuroase, de-ar avea atâtea iluzii, că paşii lor ar călca pe-un univers de catifea! Dar nu! Pe unde trece omul nu-i decât prăpăd şi siluire a aparenţei. N-am zărit în el frigurile cu care să umple spaţiul şi să pălească cerul. Viaţa laolaltă nu-i de îndurat decât într-un extaz comun şi nimic nu-i mai rar sub soare decât extazul.

Soarele luceşte ca să ne-ncălzim? Nopţile ne-acoperă ca să ne acoperim de somn? Marea, ca s-o cucerim? – De când *folosul* a apărut în lume, lumea nu mai e. Nu mai e în farmec. Doar adoraţia respectă lucrurile în ele însele, şi viaţa nu-i viaţă fără lacrimile de fericire ale suferinţelor prilejuite de ea. Pe pajiştile ei înşelătoare m-am înălţat cu ea cu tot, când inima în dans se măcina de-un cântec ruinător. – Cum m-ar înghiţi pământul pe care l-am îmbrăţişat cu lacrimi şi l-am disprețuit cu sânge? Să putrezesc sub el, sub el, ce nu-i eternitate

decât ca mormânt? Nici un fior să nu strămute cimitirele spre un pământ mai pur?

...Aşa ajungi să te scalzi cu egală patimă în naştere, în tinereţe, în moarte, în nimic şi-n veşnicie – nepăsător de ţeluri, scârbit de rosturi şi de desăvârşiri. Oriunde-ai merge – e acelaşi lucru. Spui: *veşnicie*, fiindcă fiorurile tale au frânt timpul – şi când ele au fost înfrânte de timp zici: *nimic*.

Vinele se umflă de un suflu cald – şi atunci tremuri de speranţe, şi-ţi spui: *viaţă*, *tinereţe*, şi te gândeşti cu freamăt la dragoste şi la viitor. – Sau când în ele circulă gânduri numai, şi adieri de teamă, cu linişti dureroase, atunci îţi zici: *moarte*, şi toate bălăriile timpului ţi se-ncârcesc în suflet.

Astfel îţi dai seama de rostul tău de pătimaş al aparenţelor. Cu o înflăcărare suferindă continui a te alipi şi a te dezlipi de toate, uzând după împrejurare, orbit sau dezmorţit, neţărmurita vremelnicie căreia te-ai dăruit.

29

De n-ar săpa răul patimii nocturne o minte şubrezită, aş curma somnul şi-aş împrimăvăra întunecimile. Dar n-am destulă sevă pentru mugurii nopţilor... Prea adeseori silit a le veghea sterp liniştea, cu mine în faţa mea, rămân buimac în neiviri de gând.

Ce-aş născoci în şesuri de idei şi într-un zero mut al simţirii? Aşa doreşti nemaivăzute lighioane să-ţi

muşte carnea ostenită, ca sângele să-ţi sfârâie şi să-ţi devină suflet.

Fără otrăviri pătimaşe nu apar zorile – răbufniri în finaluri de noapte ale rănilor noastre. – Sângeri? Atunci pândeşte aurora şi soarele se plămădeşte-n tine.

Tot ce se naşte şi e viu porneşte din înăsprirea suferinţei în luptă cu lumina. Ziua? Sănătate a viciilor noastre.

Un *decadent* al zorilor...

30

Obosit de-a şti atâtea şi mai obosit de-a le lămuri, invidiezi pe Jupiter c-a-nlocuit prin trăznete cuvintele.

Să treci vocile pe hârtie şi tainele în vorbe! Spiritul vrea să explice sufletul. Greşeală vicioasă ce defineşte omul; *cuprinsul* ei, cultura.

Boala tălmăcirii – crimă împotriva virtualităţii şi a muzicii...

Prin vorbe ne uşurăm de poveri, prin care am fi *mai mult.* Cei ce nu scriu, cei ce nu *se* scriu, *există* neatinşi, sunt infinit prezenţi.

Spiritul roade *posibilul.* Şi ceea ce numim cultură e o lepădare de izvoarele noastre. Nefiinţele lumii devin fiinţe prin cuvânt, cu preţul *nostru.* Expresia dă viaţă pe cadavrul plăsmuitorului. Nimic din ce ai *spus* nu mai e al tău. Şi nici tu nu-ţi mai aparţii.

Nici o noapte pe care am înţeles-o nu mai e a mea. Şi nici o dragoste.

31

Văd carnea din jurul meu. Văd carnea mea şi cea de pretutindeni. Hoit dulce şi-nduioşător. Prin ea învaţă duhul ce e cald şi frig; prin ea se caţără viermii în idei.

Cele mai pure reflexii, făcând drumul contrar al nemuririi, nu vor ajunge să ne dea icoana nesfârşitului muritor ca un fior subit al ei. E ceva putred până la sublim în carnea asta. Vajnică vremelnicie accesibilă pipăitului. Absolut pe sfârşite dezvăluit senzaţiei. Plăcerea-n plânset şi plânsetu-n plăcere – e tot secretul şi substanţa ei. O simt aici, atât de aproape, atât de puţin veşnică, la îndemâna mofturilor – şi-o văd apoi întinsă în culcuşul subteran, violetă, verde, vis teşit, spoială de fostă existenţă, rânjind lichid răzvrătirilor de altădată, sălaş defunct în care s-au dospit dragostele.

A fi: alternanţă de cald şi de frig. Şi câteva nădejdi în plus. Să calc peste trup, să strivesc germenii de viermi ce se frământă şi roiesc sub gânduri, şi poartă-n zeama lor invizibilă imensa nefiinţă. O, nu! *Cu ei* voi merge înainte pe pământ, pe spaţiul lor nativ.

„Boala dorinţei", la care se împotrivesc religiile, voi şti cum s-o îngrijesc. Nu eu voi pune capăt zbuciumului fatal şi-ndurerării mândre a cărnii. Tragicul ei apostolat îl voi urma cu învieri de victimă. De ce mi-aş pironi priviri spre ceruri, când în preajmă-mi, în mine, în ce-i mai al meu, se zbate ea în părăsiri atât de crunte!

Un *vai!* trecut în materie, o exclamaţie ce-a prins formă – atâta-i trupul omului.

Şi de aceea încheieturile lui emană o vagă tânguire, ce se-nfiripă-n glas sfâşietor în scârţâitul oaselor şi moare apoi în moleşeala suferindă a săului. – În răcelile lui simţi lespezi şi toate absenţele nemărmuririlor; dorinţele s-au furişat în mortăciunea lui, în sângele stătut, iar în înfierbântări foiesc dorinţe ca-ntr-un infern de raze. Căci frigul lui preschimbă-n sloiuri zvâcnirile nebune ale dragostei, precum căldurile lui ridică-n dragoste scârba şi nimicul ei. – Astfel ajungi să-l îndrăgeşti cu milă, să-i pipăi – trup milostivit de trup – rosturile pieritoare şi să-ţi zici: ce fără nimeni e trupul omului!

32

Destin valah

N-ai nevoie de boli să-ţi biciuiască duhul, nici de fatalităţi să-ţi macine adormirile minţii. Ia seama necontenit la neamul ursit nesoartei şi, de-ai face din sufletul tău inventarul raiului, nu vei găsi puterea să cazi pradă alinării. Va rămânea sub fericirile tale un spin, mai crâncen şi mai ascuţit ca ghearele scorpiilor demente din poveşti, ce te va însângera în dulceţile uitării şi-ţi va iscodi în sângele fără străbuni un lichid lepros şi infinit prevestitor. Cot la cot cu aşa-zişi oameni, umăr la umăr cu stafii de idealuri roase de cari[i], înnămolit în decepţii ce se-ntind ca rufele murdare, viaţa devine o gârlă a resemnării, devenirea o putoare cosmică atenuată de ridicol. Cine a ucis viitorul într-un neam fără trecut?

Oriîncotro te-ai duce, blestemul lui te urmăreşte, îţi munceşte veghile, te chinui pentru el, căci oricât ai urî acele Ursitoare ce i-au anulat destinul din veacuri peste veacuri – universul nu te mângâie de spaţiul nefericirii în care te-ai născut. Nenorocul valah simţit în vine face cât boala lui Pascal – şi, până-n gât fiind în el, eşti Iov automat. Ce nevoie să ai de lepră când soarta te-a plămădit şi treaz, şi valah? O dramă de două ori n-are deznodământ, acţiunea fiind funebră de la temelie!

De-ai putea măcar dispreţui acel nenoroc. Dar el e mult prea mare. Îţi zdrobeşte ironia, îţi ciunteşte surâsul, îţi spulberă uşurinţele deşteptăciunii. Ai vrea să ai bunăvoinţă. Dar cum? Îţi zici: ţara ta e-un cimitir superficial! – Şi cu cât îndulceşti ireparabilul, cu atât îţi creşte mâhnirea. Ocnaş al timpului e orice român.

Tu îţi cunoşti semenii de Valahie şi rânjetul lor mieros de hoţi de cai trecuţi prin saloane. Înfrângeri de o mie de ani au născut lichele înfumurate de-o istetime stearpă, iar în ţăranul vlăguit de dureri fără suflu, un văz al lumii alcătuit din glod şi ţuică – şi cruci strâmbe de lemn ce veghează morţi fără mândrie. În ţintirimele de ţară desprinzi simboluri pentru ţara însăşi, căci în nici o parte a lumii atâtea bălării n-au acoperit amintirea celor ce au fost cu o atât de generoasă demonstraţie a uitării. Să nu fi lăsat Roma nici o picătură în sângele acelui neam? Să nu fi moştenit el, cu cele câteva cuvinte ale ei, şi urme de orgoliu, de înălţare, de putere? Să nu fim demni măcar de sclavii ei? Trecerea noastră prin lume nu poate trezi îngăduinţă nici scursurilor romane.

Cu țara ta te întâlnești din nevoia de o deznădejde-n plus, din setea de un spor de nefericire. Sunt român prin fondul de autoumilire existent în condiția omului. Nimic nu mă linguşeşte de-a aparține acelui spațiu, decât năzuința de-a zace în dureri a căror vină nu o port şi de a-mi gâtui orgoliul în incurabila vădire a neființei noastre. Ceilalți oameni sunt sau nu sunt. Dar nici unii nu-s aşa de *puțin* ca noi! Atât de puțintel! Diminutivul e divinitatea noastră. Până şi moartea e de mâna a doua în „piciorul de plai" al infinitezimalului național.

Țara nu ne-o îndrăgim decât ca sursă de nemângâieri. De-ar deveni măcar o pacoste! Şi în rău trebuie să fim îngăduitori cu ea, să-i acordăm onoarea unuia de care nu-i capabilă. – Nimicire! Frânge-mi cugetul!

Ce piază rea a pecetluit începuturile noastre? Şi ce sigil a-ntipărit semnele lipsei de menire ca o ruşine inițială? Nici o cunună de mărire n-a-mpodobit vreodată tivdă de valah. Cu capul în pământ îşi primblă destinul slugarnic urmaşii presupuşi ai celei mai falnice ginți. Robi ai dezmățului, ei nu ştiu că făptura îşi atinge rostul umilind soarele prin străfulgerări de pasiuni şi prin delir de superbă semeție. Sclavia e balta în care se tolăneşte laşitatea balcanică, nămolul voluptuos al colțului de Europă zăcând în delicii, lipsite de scuza nobleții sau a viciului.

De ce providența ne-o fi urnit din vasta natură, ca să-şi râdă de noi, gârbovindu-ne de pomană?

La descălecarea voievozilor a cântat o cucuvaie...

...a cărei cobe îți ține parcă, pe malurile Senei, ecou de neprielnicie, ca pentru a măsura o răposată soartă din inima atâtor glorii.

33

Adesea mi-am luat rămas-bun de la viață. Îmi ziceam întru inima mea: firea e pecetluită. Ce să mai cauți în ea? Pentru tine nu e loc: desparte-te de toate, fă o cruce pe ce-ai fost și una și mai mare pe ce-ai fi putut să fii, trânteşte-ți trupul de pământ, sfâșie-ți vestmintele și fostele credințe, smulge-ți părul dintr-o glăvățână asasină de speranțe, și cu brațe crâncene deznodând încheieturile suprimă pomenirea întâmplării tale.

...Dar când să trec la înfăptuire, inima îmi răspundea: „Tu îți iubeşti stârvul mai presus de toate. Şi când ai călca pe ultima dorință, când nici în timp și nici în veşnicie o clipă n-ai găsi ca să răsufli, părăsit de toți și părăsit de tine, în bătăile mele ar mai mocni o sete, prin care *ești*, oricât tu n-ai mai vrea să fii. Sângele tău, la care s-au adăpat gândurile și alți diavoli, când tu te afli mai străin de tine, năvăleşte în interiorul meu pustiu și, din seră a deznădejdii tale, devin grădină de primăveri. Şi de câte ori n-am fost cea din urmă primăvară a ta!"

Vrut-am sfârtecărilor să-mi supun un cuget, vag răzimat pe-un trup. Şi când nici o stânjenire nu apărea ca să îmbune pornirea vinovată, din străfunduri se închega o voce, vocea foamei de ființă. Din ucigaș al

iluziei tale, din sfânt al nimicului, preajma actului fatal te transforma pe loc în slujitor al întâmplărilor din lume, într-un flăcău al întâmplării tale.

Hoinar pe străzi întinate de semeni, de semeni ce-i urmezi spre a-i fugi, purtând în cârcă oboseala oraşelor şi încă strechea pe bulevardele timpului, te-ntorci acasă – şi-n încăperea singură, şi-n patul şi mai singur, ţărâna gândurilor geme: „eu nu mai pot, eu nu mai pot". – Cearşafuri ce miros a giulgiu şi duh înălbit de palori finale. Şi când în tine totul pare a se rupe, fiorul purei existenţe te readuce *dincoace* de tine, pe tărâmurile imediate ale greşelii, ale firii.

34

De n-ai fi ascultat în prima tinereţe pianele dezacordate ale provinciei, cu game şchilodite pe care suspinai în după-amiezi fără capăt; de n-ai fi vegheat mai târziu nopţi de-a rândul socotind clipele cu o aritmetică a incurabilului; de n-ai fi căutat adăpost surghiunului tău în aştri, în lacrimi, în ochi părăsiţi de fecioară – şi n-ai fi dezertat din toate leagănele firii – ai cunoaşte astăzi vidul, al lumii şi al tău?

Rarefierea vieţii preschimbă totul în ireal. Pun mâna pe lucruri şi ele-mi scapă, cum îmi scap. Până şi drojdia – *suprem real* – nu-i decât vis mai concentrat.

Străinei – femeii *de lângă tine* – ce ţi se plânge de greul mersului mai departe şi-ţi cere leacuri împotriva ispitei negative, tu îi răspunzi:

— „Priveşte irealul peste tot. Aşa uiţi pozitivul *aparent* al suferinţei."

Şi ea:

— „Dar până când?"

— „Până-ţi pierzi mintea."

35

Cu cât omul constituie mai mult o existenţă *distinctă*, cu atât devine mai vulnerabil. *Ceea ce nu-i* îl poate răni; un nimic e prilej de turburare – pe când pe-o treaptă vecină animalului îi trebuiesc emoţii puternice şi împrejurări hotărâtoare ca să fie *prezent*. Ai ajuns *tu însuţi*, fără margini în dezmărginirea ta? Atunci cine-ţi va scoate săgeţile pornite din otrava timpului? Te-ai înveninat de câte ori ai inundat albia menită respiraţiei de muritor etern. *Orice* te atinge, când atingi prin gând tărâmurile oprite plămânilor sortiţi vremii. Reflexiile n-au nevoie de oxigen, de aceea le ispăşim aşa de crunt. Vecinătatea veşniciei determină vulnerabilitatea ca fenomen specific omului, iar Inutilitatea – farmecul firii lui.

Întru cât ştiind mă desfăt într-o absenţă de rosturi – sau acţionez fără nici un folos decât acela al îndulcirii urâtului – întru atât sunt om. Plugar în Sahara, e demnitatea lui. Un animal ce poate suferi pentru *ceea ce nu este*, iată omul.

36

Că mai sunt şi-mi fac încă potecă prin treburile lumii, s-o mulţumesc raţiunii? Poate şi ei. Dar în ultimul rând. Oamenilor? Înfăţişărilor? Nici unii şi nici unele n-au fost *de faţă* când nu mai eram. M-au ajutat întotdeauna *după.*

Dar când dezrădăcinările lumii răzbăteau în Quartier latin şi tu purtai exilul tău printre atâţia Ahasveri, cu ce puteri mai îndurai robiile afurisite ale inimii şi vâjâitul de singurătate în ceaţa visătoare a bulevardelor? Fost-a pe Saint-Michel străin mai străin ca tine? şi mai iubitor sorbitu-i-a vreo târfă sau vreun cerşitor parfumul lui vulgar?

Întocmai ca veneticii spanioli, africani sau asiatici prin Roma decadenţei, gustând scăpătatul culturii în confuzia sistemelor şi a religiilor, şi vacanţi de ideal desfătându-se-n îndoielile Cetăţii – umbli şi tu dezabuzat prin amurgul oraşului Luminii. Nimeni n-are rădăcini. Ochii trecătorilor sunt obosiţi şi-n ei se sting priveliştile natale. Nici unul nu mai aparţine vreunei ţări şi nici o credinţă nu-i mână spre viitor. Toţi gustă un prezent fără gust. – Băştinaşii, uscaţi, fără putinţe, mai au *reflexe* doar în îndoieli. Secolul luminilor avea *spirit* în scepticism; în finalul de civilizaţie, scepticismul e vegetativ. Vieţii, fără orizonturi, nu-i rămân decât revelaţia senzaţiei şi tropisme de luciditate. Instinctele s-au măcinat. Strănepoţii scepticilor rafinaţi, *fiziologic* nu mai pot crede în ceva. Un popor pe sfârşite nu-i

capabil decât de extazul negativ al inteligenței în fața nimicului universal.

Pe străzi respiri adierile de vid ale apusului și-ncerci să-ți vânturezi zori, ca pentru a nu recunoaște că ești la gradul de asfințit al Cetății. Și atunci te ridici prin vrere deasupra ei. Și vrei să te salvezi. În ea, cine și ce să te ajute?

Nimic, nu m-a ajutat nimic. Și de n-aș fi avut la îndemână largo-ul din concertul pentru două viori de Bach, de câte ori nu m-aș fi isprăvit? Lui mă datoresc. În gravitatea dureros de vastă a legănării în afară de lume, de cer, de simțiri și de cugete, toate consolările scoborau spre mine și ca prin farmec reîncepeam să fiu, beat de recunoștință. Pentru cine? Pentru tot și nimic. Căci este în acel largo o înduioșare a neantului, un freamăt al desăvârșirii în desăvârșirea nimicului.

Nici o carte nu mă susținea în cartierul învățăturii, nici o credință nu mă sprijinea, nici o amintire nu mă întărea. Și când casele se pierdeau în aburi albăstrii, când, nordic și deșert, Luxemburgul în miez de iarnă înota în umezeală și igrasia mucezea prin oase și prin gânduri, departe de prezent, rămâneam năuc în mijlocul cetății. Atunci mă repezeam cu grabă chinuită spre sursa mângâierilor și dispăream și înviam purtat pe absențele sonore.

După ce-ai gustat dezamăgit din otrava religiei, tovărășia muzicii te dezlipește de accidentele decepției. Vibrațiile ei nu se leagă de obiecte, de ființe, de esențe sau de aparențe, ci – în plin fior – nu mai atârni de nimeni. Pe spațiul ei prea întins, pământul și cu cerul

nu-şi găsesc un joc de rătăciri, sunt prea mici şi n-au substanţa fulgilor ca să plutească-n el. Sunetul – minciună cosmică substituită infinitului – îţi îngăduie orice mărire, şi „sau Dumnezeu, sau mă omor" e-un *loc comun* al muzicii.

37

Cerul nu-l voi lăsa în pace. Nu am nevoie de nori cuviincioşi, de albastrul tâmp, de poezia ieftină a apusurilor dulcege. Înălţimi negre şi vijelioase, plutiri de păcură ce se întind molipsind de noapte zilele serbede, de ele îmi voi anina cazna cruntă sub soarele incolor!

Nu vreau să bâjbâi prin tărâmuri fade plivind visurile de buruieni otrăvite şi mlaştinile lor de-un păpuriş fatal. În sângele negru crească vegetaţie lipsită de lumină, m-am săturat să răsfrâng stele blânde şi să-mi acopăr noroiul traiului mâhnit cu poleieli fugare. Voi pune seminţe în venin şi voi trezi la moarte aştrii visători.

Nu ştiu ce uciderи mi-au încolţit în sevă şi până unde plantele cătărătoare ale duhului – blestemele – s-au cătărat în duh. Eu nu-l voi tăbăci cu înţelepciune, ci-i voi turna arome mai usturătoare, să nu-i sting flacăra înveninată ce întreţine firea.

Iar tu, suflete al meu, prea adesea sufleţel, nu vei scăpa de-o soartă ce aşteaptă cerul. Nici tu nu vei mucezi în hodina muritoare, la care te-au sorocit strămoşi piperniciţi. Voi făuri spada nemiloasă, cu ascuţişul vesel, şi te voi aşeza spre neodihnă în leagănul ei însângerat. Tu

vrei să dormi, nemernic plămădit din aţipeli străbune, tu vrei să dormitezi asemenea albastrului plăpând din care te vei fi rupt şi tu ca toate sufletele de sub soare, năpăstuite de blândeţe şi de cumineţenie. Dar eu veghez între pământ şi cer, şi fi-voi la pândă când oboseala ta se lasă-n Cel de Sus, aripile cu bici de foc ţi le-oi plesni, şi vei cădea, Icar zănatec, în mările eului învolburat.

Până când să mai îndur dorul tău de laşe meleaguri străvezii şi să mă îndoi sub legea ce te mână spre aştrii liniştiţi, rămânând singur cu mine, râvnindu-te de jos – şi tu foind, şopârlă a văzduhului, pe un azur decolorat de calm?!

În pat de ace te voi pune, în patul inimii. Cu răni te voi fereca în ea. Prin lume, cum aş mai umbla, tu rătăcind în alte lumi, zâmbindu-mi de acolo tânjelii mele lâncede? Aici, în forfoteală şi necaz, aici te-oi ţintui, fugar şi trădător al chinului! Cu spada îţi voi curma zelul, zelos al raiului! Şi dacă este să mă părăseşti, din mine ai făcut un ucigaş!

38

Flacără! – putinţă vizibilă de a nu fi! În jocul tău de este şi nu este, în verticala ta pieire, mi-am descifrat înţelesul mai mult ca-n toate învăţăturile, cu legi şi cu idei. Tu pari a fi eternă şi te înalţi însufleţită de văpaia ta, moarte însorită ce fură semnele vieţii. Spre ce se avântă nefirea ta subită? Spre ce fire?

De ce nu-ți treci zvâcnirea ta mistuitoare ca să-nviezi jăratecul de sub cenușa mea? În tine aș crește, în amăgirea strălucirii tale, și cum m-aș stinge apoi cu tine în pâlpâiri ce sunt închipuiri de veșnicie!

Asemenea văpăilor tale ce se ridică spre-a înșela căderea de la temeiul creșterilor, am zburdat și eu în lume, departe de mormânt, spre a fi, prin înălțime, mai aproape de el. Lipsa de orice folos e comoara avântării tale. Tu nu te prinzi de nimeni și nimic și pari a mângâia cu gingășii tăcerea spațiului, dar adierea ta, sensibilă auzului pentru neant, e însăși vocea neființei. A Ființei ce vrea să fie și nu poate. Al neduratei glas, tu ne dezvălui că-nvăpăierea de-o secundă e taina ce face ca un lucru să fie. Noi spunem că *este*, când prin credințe și iluzii îl prelungim peste focul instantaneu, peste clipita iradiantă.

...De cine m-aș acăța prin Vagul traversat de flăcări, eu însumi flacără mai pieritoare decât toate? Dar totuși, dacă lumea e o noapte, mărită de umbrele luminii, *arzând* ești oricum mai mult decât acoperindu-ți capul cu spuza liniștii și scrumul îndurării. Dumnezeu e o minciună ca și viața și poate ca și moartea...

Voi mi-ați rămas, focuri ale inimii și aparențe parfumate de deșertăciune, în lumea-n care flacăra m-a învățat că: totul e zadarnic, afară de zădărnicie!

39

Deodată o vrăjitoare îți turbură apele sufletului. Glasul ți se-ntunecă, ochii ți se-mprăștie și părul vâlvoi

se acață de părticele invizibile de groază, răspândite-n aer. Drojdiile luminii se aprind și se sting. Cine a pus foc simțurilor, cine-a dat strălucire de moarte fiorului viforos și senzual ce despică moleșeala cărnurilor, ca-n baladele străvechi cu sânge-n cupe otrăvite?

Treceai primăvăratec printre oameni și iată fulgerul spintecându-ți măruntaiele sub cerul senin: așa trebuie să fie înaintea omorurilor. Te scalzi într-un venin luminos și tresalți ros de-o dispariție, dulce în amarul ei sărbătoresc.

Ce neghină a prins floare-n inimă, de umbli prin miriștile firii cu osândă voluptuoasă, învestmântat în purpuri sclipitoare de vină? Și de unde atâta fericire când porți atâta povară? Prin timp trec stafii venite din viitor.

Temându-te de temerile tale, dai razna printre ceilalți. Cauți petrecere, vin și dans și lumea pipăirii. Și cum îi vezi învârtindu-se, înșelându-și vidul prin gest și urâtul prin mișcare, prefăcându-se a uita mijloacele ușoare cu care acopăr prăpastia din faptul respirării, îți zici fără să vrei: doar cei ce-și fac seama nu mint. Căci numai murind muritorul nu minte. – Și astfel pleci. Și ei dănțuiesc mai departe, voioși de umbra de realitate, la care se răcoresc o clipă, dăruindu-se minciunii prețioase. De ce s-ar *trezi* ei, ca totul să nu fie? – Cu ochii deschiși, existența se evaporă. Oamenii îi închid ca s-o păstreze. Și cine nu le-ar da dreptate? Scârbit de firea spălăcită de văzul clar, cum n-ai dori pleoape ferecate pe veci, cu minciuna proaspetei realități?

Vampir al cucutei nu vreau să mai fiu şi nici în ierburi vitrege să-mi culeg tăria clipelor. În suflet ruginesc crime de cuget şi hoituri care au îmbrăţişat cerul. Cine-ar vărsa ţintirimele lăuntrice ar supravieţui adâncului său vizibil? Ne acceptăm, fiindc-am pus lespezi pe putregaiul nostru, piroane la porţile inimii, şi am lăsat să-i înfrunzească maidanele. Priveliştea iadului interior ar pune în mâinile scârbii pumnale ce s-ar întoarce-n noi. În el, arhanghelul e nene şi pe sâni se-ncolăcesc şopârle, puroiul curge-n zâmbetul fecioarei şi umbra unei flori nu-i mai curată ca înjurătura ştoarfei sublunare.

Vrăjitoare nevăzute, nu-mi mai răsculaţi sângele cu sucuri rele, risipite-n aer. Desfermecaţi-mă de afurisenia de-a-mi fi mie străveziu. Nu mă ştiam şi fără voi? De ce mă afundaţi în mlaştinile tainelor? Ridicaţi veninul spaţiului, eu nu-l pot absorbi fără sfârşit. Sau vreţi să vă scăldaţi în iadul creaturii şi universul candid să-l transformaţi într-un scuipat de curvă?

40

Materia ar vrea să doarmă. Tu las-o-n pace. Las-o la fund să se înece-n ea. Prea mult ai arat prin tine. Ce grăunte să mai rodească în ţelini răpuse de suflul sterpiciunii? Moartea şi-a contenit visurile în ţesuturi îmbălsămate. Mumie în care gem patimi, când se vor rupe fâşiile ce te dărăpănează-n veşnicie? Somnul – cu blândeţi crude ca paşi de muribunzi – dărâmă zidirea

eului şi-l întoarce cu mers domol spre vraja absenţei primordiale. Clătinările materiei te scunfundă încet spre meleagul nedespărţirii fiinţei de vrăjmaşul ei. Şi moartea se lasă asupră-ţi.

Am aprins lumânări: Dar ele nu mi-au luminat viaţa. Zăbranicul duhului învăluia ostroavele speranţelor şi suspinam pe catafalcul lumii.

Din calea semenilor mă voi feri, căci uneori aş da cu barda şi-n farmecele Cleopatrei. Pe sâni de muieri am visat mânăstiri spaniole, şi trupul lor nenuntit de gânduri se înalţa ca piramide sub care depănam legende faraonice. Îmbrăţişările lor aeriene şi bestiale, delirul lor setos, ce noimă le-ai găsit, când nici una nu te lăsa de unde ai plecat? Ele te depun în vid. Fără falsul absolut al sexului slab nu m-aş fi umilit în căutarea cerului.

Vedenii subterane pândesc fruntea, de ţeste goale îşi reazimă ea oroarea, iar inima îmi stă în trup ca inelul în degetul unui schelet. Şi fug, cu facla-n mână, alergător pe olimpice iaduri, căutându-mi moartea.

41

Naţiunile fără orgoliu nici nu trăiesc, nici nu mor. Existenţa lor e searbădă şi nulă, căci nu cheltuiesc decât nimicul umilinţei lor. Numai pasiunile le-ar putea scoate din soarta omogenă. Dar pasiuni nu au.

Când mă întorc cu ochii spre actualităţile trecutului, din tot ce-a fost nu mă încântă decât epocile de mândrie monstruoasă, de provocare gigantică, de nefericire

triumfală, în care spiritul sătul de putere își lecuia saţietatea în căutarea unor şi mai mari puteri. Își închipuie cineva ce se petrecea în conştiinţa unui senator roman? Atâta patimă de stăpânire şi de bogăţie a epuizat vertiginos un neam. Dar atât de puţin cât a trăit, a întrecut prin tărie veşnicia neamurilor anonime. Iubirea de bani, de lux, de viciu, aceasta-i civilizaţia. Un popor simplu şi cinstit nu se deosebeşte de plante. Violând natura, creşti peste legea ta firească şi exişti efectiv, prăbuşindu-te. Tot ce pleacă din orgoliu e de scurtă durată, dar intensitatea infinită răscumpără micimea vremii.

Pentru senatul roman, Roma era mai mult ca lumea. De aceea a dominat-o, a umilit-o, a înfrânt-o. Un popor – şi mai ales un ins – nu creează decât refuzând ce nu e el, neînţelegându-se decât pe sine.

Pricepând pe alţii, devii gelatină, înţeleaptă şi cuminte. Dar nu mai zămisleşti nimic. Comprehensiunea e mormântul individului şi al colectivităţii, ce nu se *mişcă* decât cu ochii legaţi, cu simţurile-n fierbere.

Romanii respirau *absolut* în legile lor; ele nu erau asemuite cu altele, căci altele nu *puteau* exista. Tipul lor de umanitate era umanitatea însăşi. Republică sau cezarism – două forme ale aceluiaşi orgoliu, două feluri de a porunci: în prima te substituiai *juridic* universului, în a doua, *subiectiv*. Legea şi capriciul hotărau – în aceeaşi măsură – soarta celorlalţi. Distanţa între un ţăran român şi un senator roman – sau de la natură la om.

Imperiul a început să decadă când indivizii osteniţi nu mai aveau destulă forţă să înlocuiască universul, când acesta a devenit *o realitate* şi romanii au ajuns *exteriori*

lor. Decadența e un fapt al înțelegerii, al excesului de perspectivă. Nu mai ai pornirea nebună, infinit îngustă și infinit creatoare, de a fi numai *tu*. Lumea *existând* – tu nu mai *ești*. Religiile orientale au pătruns în Roma, fiindcă ea nu se mai îndestula cu sine.

Creștinismul – cea mai *neelegantă* credință din câte au existat vreodată – n-a fost posibil decât prin dezgustul de lux, de modă, de mirodenii și de abateri alese. Dacă Roma n-ar fi trăit cu atâta intensitate și nu s-ar fi cheltuit așa de repede, ruina măreței ei trufii ar fi întârziat, și legea creștină ar fi rămas privilegiul de neinvidiat al unei secte. Am fi avut astfel norocul vreunei alte credințe, mai senzuale, mai poetice, cu cruzimi de artă și cu zădărnicii mângâietoare. Că Roma a căzut atât de jos, că ea s-a renegat cu atâta forță acceptând virusul oriental, ce probă prin negație de fosta ei măreție! Căci ea n-a ratat, s-a prăbușit. Numai civilizațiile cu orgoliu minor se sting lent. Cele cu tării de soartă genială, fiind, în esența lor, *boli ale naturii*, zboară înspre sfârșit. Creștinismul a pus aripi setei de agonie a romanilor. *Estetic*, ne mai poate încă interesa.

Când demonul neliniștitor îți vâră probleme în instincte, învață de la romanii amurgului imperial ce-nseamnă *luptătorul decadent*. A te zbate fără nădejdi, a iubi fala mahmur, a fi fățarnic în naivități! E singurul eroism compatibil cu spiritul, e singura formă de *a fi* fără să înșeli inteligența. Să-ți ardă sângele – și văzul să-ți vadă. Și tu știi ce vede el...

...Adesea m-am închipuit posomorât și visător trecând prin forum și prin temple, privind la busturile

fără ochi ale zeităților ironice. Creştinii nu veniră încă şi inimile vacante ale cetățenilor nu mai tremurau în fața capriciilor divine. Absolutul se topise-n artă. Şi liber cu ei, liber de mine şi de crezuri, înfloream în urât şi mă topeam în plictiseala zeilor dezmoşteniți. Soarta mă aşeza în afară de timp. Cetățean al lumii, cetățean al nimicului. Lespezile răspundeau paşilor, lipsiți de adorare, cu ecouri înăbuşite, şi spațiul devenea prea mare, urbea nu mai avea ziduri, casele se clătinau. Ce făceam cu atâtea întinderi, de ce atât imperiu în inima care nu bate înspre viitor decât cu iluziile cetății? Fără rădăcini, în pustiul pământului, ochii mi se implântau în orbitele oarbe ale zeilor, sorbind în ele celălalt pustiu.

III

42

În tine rodesc grăunțe de lepră. Carnea arsă de nesomn fierbe duhori care storc mugurilor sucul creşterii blânde şi-l preschimbă-n muzeală rânjitoare. Aşază-ți tâmplele pe muierea râncedă şi suspină după raiurile muririi, îneacă-ți freamăte fără nume în trandafiri putrezi, presărați pe sfârşirile trupului.

Tu nu vezi măreția morții întinzându-şi brațele de tihne ca să-ți curme o trudă fără făgaşuri? Viața-i un tertip al nebuniei şi cine cade-n cursa ei calcă pe-un drum deschis de propriul său sânge.

Am vrut să trăiesc şi am trăit, deşi am presimțit că-i nevădit să fiu. Cum să mă țin în clipe, când naşterea m-a osândit călău al timpului?

Am iubit şi m-am iubit. Dar dragostele s-au ivit murind, fulgere mucegăite, extaze-n măruntaie de puroi, simțuri de şarpe cald.

Tu, Doamne, lasă semnele morții la căpătâiul meu. Să te înşel pe tine nu vreau şi nici pe mine. Uite-mă, cum stau aici. Avut-ai fiu mai blând în răutăți? Să mă las pradă uitării cu ale tale fiice? Înfrunzească sfârşitul

pe anii mei sfârşiţi. Căci clipele ce mi le-ai dat sunt bube negre, al căror rod umbreşte lumea Facerii şi nădejdea făpturii. Prin ele te văd, prin ochiul lor întunecat. Şi tu îmi ceri să te iubesc? Voi înlocui aştrii tăi cu rănile sufletului. De ce n-am semăna lepra pe cer, să dăm altă înfăţişare neştiutorului azur? Aş vrea o ploaie din tării cu picuri otrăvite, căci inima-mi tânjeşte după boli de stele. Aştri netămăduiţi, smulgeţi-vă din rosturile voastre, măcinaţi-vă răul în leprozeria simţurilor mele, goliţi-vă de cer în iadul insului terestru! Sau pe voi nu vă încearcă nevoia tainică de pacoste?!

43

Proştii zidesc lumea şi deştepţii o dărâmă. Ca să cârpeşti zdrenţele de realitate şi să înjghebezi bietele lucruri, trebuie să n-ai bănuiala vinovată a duhului şi obrajii să-ţi surâdă ca merele dinaintea ispitei. Cum te trezeşti, te-mbogăţeşti pe seama firii. Ea se împuţinează, căci n-ai ce mai drege, prins în mrejele destrămărilor clar-văzătoare ale minţii. Firea e sărmană de totdeauna. Noi n-o putem ajuta decât *neştiind.* Sărăciei ei iniţiale, ignoranţa îi adaugă petecele de iluzii care umplu golurile de pretutindeni. Existenţa e fructul inepuizabilelor bunăvoinţe ale neştiinţei.

Când ne pomenim din *Este*, nimeni nu suferă mai mult ca el. L-am trezit, l-am chemat la nimicul său. Suferinţa firii e trezirea din fire. Nu mai îngăduim complicitatea cu ea, condiţia absolută a respiraţiei.

Prostia? A fi *părtaş* cu lumea.

...Iar nouă – derbedei prin întinsul Nicăieri – ne rămâne închinarea la altarul unui falnic Nimic. Morţi nu putem fi. Cu mintea am cernut viaţa. Ea a trecut şi ne-a lăsat Patima. Un *tot* fără *este*. De aceea suntem vii şi râdem de credinţe; vajnici şi fluturăm prin toate; răi şi nespus de înţelegători – şi continuăm să ardem când toate flăcările s-au stins. În nemijlocirea unui neant carnal găsim rosturile pulsului. Căci mintea nu-ţi îngăduie să vieţuieşti decât în răstimpul vrăjirii unui nimic sângeros.

De ne-am lăfăi la soarele prostiei! Ce căldură de realitate n-am iradia într-un univers fictiv! Căci prostia blândă şi dulce e un izvor de fire ce se hrăneşte din fântânile Creatorului. Lumea-i odrasla neştiinţei.

44

Ca o fiară pierdută prin drăgălăşiile firii, tu nu-ţi afli pace nicăieri. Prăpastia între suflet şi simţuri face soarta sinonimă osândei. Toate poftele te muncesc. În nimicul absolut – ochiul ar crea pajişti, urechea sunete, mirosul miresme, pipăitul plăceri – căci dorinţele urzesc un univers, dezminţit necontenit de minte. Sufletul zice: neant, simţurile: voluptate.

Eşti ros de dureri şi poftele se-mbată de lume prin ele. Zadarnic refuzi cu gândul zidirile ei; patima le sprijină mai departe. Dorinţa secretează lumea – şi

raţiunea, cu străduinţe vane, întinde un înveliş de irealitate peste urzeala de existenţă a simţurilor.

Nu simţi că atunci când te afunzi fără milă în neant, neantul *este*, că respiră, se-nfioară şi se-nvolbură? Blestemul fiinţei nu-i mai slab decât al nefiinţei. Ce pace n-ai afla, de te-ai lăsa molcom sau învrăjbit în una din ele? Dar în suflet şi-n simţuri se zbat tării egal de mari. Nu vei găsi porturi în care să-ţi opreşti rătăcirile. Tu vrei să mori! Dar fost-a vreodată în gândul morţii mai multă nemurire şi mai multă veşnicie în dorul de sfârşit?!

Voi fi şi eu stârv, cu voi toţi, tovarăşi de netemeinicie, dar nici o lespede nu va strivi o inimă nemurită-n flacără. Mădulare desfermecate de viaţă se vor odihni în popasul de veci; nici un mormânt nu va fi însă ocna unui suflet – semn de mirare ce unea un pământ şi-un cer.

Temniţă a mândriei este moartea, dar ea-i neputincioasă când focuri îi topesc lăcatele. Fiorurile omului îi vor deşuruba porţile ce se închid pe clipele vieţii.

Cine nu simte în el forţe ce scocioră inimile adormite prin cimitirele vremii, cine nu simte că el e scara pe care scoboară îngeri urgisiţi sau pe care urcă neliniştile osândiţilor să se cuminece cu liniştea deşertului azur – acela înainte de-a părăsi măruntaiele naşterii s-a-mpărtăşit ca rob al morţii.

Fii ca o floare în a cărei tulpină ar lâncezi un fulger ostenit. Ascultă cu jind melodii negre şi îngrijeşte prin întunecimile tale nevinovate convalescenţele diavolului.

Prin muzică, surpă cinstea şi statornicia Astrului, apropie-l de fărădelegile sufletului, transformă-i căl-

dura în pieire, ca razele întorcându-şi-le-n el, să se dezvăluie sieşi mai înşelător ca inima.

45

Muritoarele n-au decât două braţe. Şi speră-n ele să te prindă. Şi-ţi şoptesc vorbe pentru o inimioară oarecare, te înfăşoară în mângâieri întâmplătoare, şi tu zaci înfierbântat şi treaz, ţandără din sufletul lumii. Ele ştiu mai bine ca noi că minciunile dragostei sunt singura poleială de fiinţă în nesfârşita irealitate. Şi abuzează dincolo de orice măsură în şantajul de existenţă ce le-a înlesnit natura. Noi cădem în cursă şi terfelim infinitul de care n-am fost vrednici.

În tine lumea îşi plânge ruptura de veşnicie – şi trecătoarele te-nnebunesc. Cum să împaci o dezbinare aşa de dureroasă? Urăşti devenirea şi-o iubeşti. Eternitatea, ca şi timpul, e rând pe rând păcat şi mântuire. În preajma cărnii visezi temeiurile lumii şi-n umbra acestora, vecinătatea beţiei muritoare.

Să te-ngrădeşti nu poţi. Ce stâlpi ţi-ai pune-n jur, când adieri sonore te-ntind dincolo de sursa îngrădirilor – de moarte?

Ros de-mpotriviri în soartă şi de spărturi în duh, te-nvălui de melodia restriştii. Scăpare nu mai ai. Sfârşiturile toate te pasc şi vei muri de toate morţile.

E cărare pe care n-ai fost rănit? Inima bate într-un timp bolnav. Te ştii în clipe şi clipele te ştiu. O nesfârşire de spini devine devenirea. Izvoarele vieţii s-au spurcat

şi-n fântânile sufletului mucegăiesc ape negre. Pe ele cum ai zidi un ospiciu al creierului? S-a împuţit şi duhul, şi timpul. Orfan de fire şi de tine, nebunia e acoperiş mai sigur decât moartea, în lumea-n care mintea nu-i sălaş.

A iubi viaţa cu înverşunare – şi-a umbla apoi cerşind mila de tine ţie însuţi în absenţa nelimitată iscodită de vidul tău, nemernic grădinar al nimicului, semănător de viorele şi de puroi...

Omul e o holdă de neînţelesuri, în care neghina e tot aşa de rodnică şi de strălucitoare ca şi boabele. Şi din neînţelesuri se ridică cel mai mare: un sfânt senzual.

46

Moartea-mi picură pe creştet. Strop de strop. Şi-n spaţiul fără ţărmuri, eu n-am unde m-ascunde. Eu n-am un încotro. Ea se destramă din tării, în nouri de nefiinţă se apropie de mersul semeţ, săpând încrederea verticală şi fără de folos.

Să-mi sfredelesc mormântul în întinderi? E iarăşi rostul ei. De ce i-aş lua-o înainte? Ea mi l-a sfredelit în suflet. Şi zac de mult în el. Mi-l priveghez cu viermi cu tot.

Păşesc pe o materie care e giulgiu. Picioarele-s înfăşurate-n el şi, vrând cu mâini să-mbrăţişez bolţile nepăsării serafice, mă-mpleticesc în el şi-n sus nu pot zbura. Eu n-am cărări decât în jos. Gleznele s-au rîncezit în drojdia veşniciei, iar acea vreme ce suflă încă în tine

a trecut prin țintirime și-n clipele de care te fălești răsuflă răposații.

47

Mă asupresc sub tării. Sufletul reduce cerul la suflet. Unde privesc mă privesc.

Spaima e puntea între dor și fire. Ce cumpăt să găsesc în ea? Prezentul s-a rupt din timp și timpul își varsă clipele ca un bolnav cuprinsul măruntaielor. Acum, acum, tot ce-i acum e-un rău, iar ce a fost și ce va fi, un leac închipuit unei istovitoare metehne.

Afuriseala e așternutul tău. Soarele luminează un azil de noapte pentru cerșetori fuduli. Încredințează-ți trufia veșnicului Niciodată, hrănește-ți setea din sângele ce te mai ține-n rândul ziselor ființe. Din inimă fă-ți cupa ultimei sorbiri, înainte ca spațiul preschimbat într-un pumnal să-ți zâmbească plin de cuceriri.

Frânge-ți lanțurile turbării; la Dumnezeu nu mai lătra. Să-i adaugi un nimb cu fierea ta, să-l faci mai trufaș cu extaze de venin? Lasă-l mai bine-n plata lui. El se va pierde prin sine, ca și tine. El e mai putred decât toți. Nu-s aștri licuricii descompunerii Lui?

Ca un vierme, fără stârvuri, fără treabă, ce-și cântă-n psalmi de-a-ndoaselea setea de moarte, așa să te târăști prin zările fără de zare. Singur. Mai singur decât un scuipat de drac.

Hulit de toți, tu sapă-ți groapa în hulă. Din lacrimi fă-ți coșciug, din sminteală, pernă.

De-ai găsi vorbe cu care s-alcătuieşti o rugăciune, ce-ar duce fiorul şi furia în oasele morţilor şi-ar face să le clănţănească fălcile în cadenţa veşniciei subterane! Dar vorbe nu găseşti şi nici nu poţi găsi. Veninul mut se-ntinde pe suferinţele glasului. Doar inima mai bate toaca la prohodul minţii.

48

Zile infinite, cum să vă pierd? Să-ndur tristeţea fericirii voastre, nu mai pot. Să plec spre alte zile, cu alte bolţi, mai puţin. Cer al Parisului, sub tine-aş vrea să mor! Pierzania ta o ştiu: vreo vrere nu mai am.

Avut-am prea multe, sub lânceda ta oblăduire, şi anii ce i-am hoinărit sub tine mă dezlipesc de ce va fi să fiu. Viitorul mi se stinge-n ochi ce te-au sorbit departe de vremi.

Nu te-am umilit visând la alte patrii şi-n extaz nu m-am înjosit în rădăcini şi-n dorurile sângelui. În gâlgâirile lui au amuţit neamuri strâmbate de plug, şi nici un vaiet de opincă nu turbură melodiile norilor tăi, plutind ca-n menuet de îndoieli. În lipsa ta de patrie mi-am răsfrânt mândria rătăcirilor, şi deznădejdea – imn împotriva timpului – se-mbracă-n însângerări de nimb.

Viaţa-i o nemurire de melancolie. Aşa îmi pare ultima şoaptă a învăţăturii tale. Găsit-ai învăţăcel mai credincios ca mine? Chiar dacă soarta mi-a orânduit stingere pe alte meleaguri, sub tine mă voi stinge. Privirea mea din urmă pe tine se va-nfiora. Şi tu îmi vei răspunde, flamură de apusuri, adiindu-mi pieirea.

49

Ca un supraviețuitor al unei mari molimi, ce-a înghițit iubite și prieteni, treci prin ceasuri, însorindu-le de-o eleganță înciumată.

Și ca o orgă ce-ar cânta de la sine pe ruina unei catedrale, acordurile inimii tale răsună în universul vacant.

Infinitul e fără semeni; pe absența lor se-ntinde el. Oftatul cosmic uită nesfârșirea înșelătoare a sânilor, pe care se încheagă suspinul vag al neîmplinirii. Lumea stingându-se, dragostea s-a stins și ea cu slujnicele lumii.

Fiori de prăpăd străbat foste iubiri și din buze care sorbeau suflul vieții picură o miere trecută prin fiere.

...De ce nu mi-am afundat fruntea în moleșeala cărnii și-n sudoarea dulce a materiei de ce nu mi-am tăvălit gândurile? Să-mi fi așternut pe veci visul despatriat în sălașurile lumești ale Ființei vrăjite de timp! Tânjit-am după veșnicii, când femeia era *aci*. Bietul infinit în doi! Mândria ucide farmecele fără trăinicie.

Pe acele punți, pe care dorința așteaptă tovarășele supremei minciuni, nu mai văd decât țărmurile irealității între care mi-am așezat un cort țesut din glasuri de nefolosință, până ce apele, ridicându-se milos, s-or îndura să-mi surpe melodia și vastul ei fără-rost.

50

Mi-am cheltuit sufletul în zadar. Ce semen s-a învrednicit de flacăra lui? Și ce semenă? De acum, voi

împrăştia cenuşă pe primăverile altora. Şi însumi mă voi îngropa sub cenuşa inimii şi-a dragostei.

Senzaţii şi idei, atât mi-a rămas. Căci rămas-am în afară de eu. Nici un simţământ să nu mai împodobească deşertul fiinţelor din preajmă, şi moară aştrii ce-i visam în ochii lor, stingă-se cerul din fundul patimii. Iadul năvălească peste Ideal, sub el să gemi, drumeţ ridicol şi îndurerat, ce-ai stors din sânge esenţe de vrăji şi cununi încoronând neantul! Ţi-ai măcinat vredniciile fiorului, la care nimeni n-a răspuns, la care nimeni n-a surâs. Furişează-ţi ţeasta în înlăcrimata fire, zdrobeşte-o de materia plânsurilor, ucide-ţi viitorul în nopţile albe ale suspinului. Pe timpul chel lunecă absenţele lumii, şi din palida viaţă nu se alege decât un vaiet fără glas strecurat prin văgăunile minţii.

Scobori din tine pe scara trezirilor fatale în Cetatea cuprinsă de adieri sonore şi de aluzii finale. Şi-ţi zici făr' de înduioşare: în ce să mă înec? În Sena sau în Muzică?

IV

51

Substanța duratei e plictiseala, iar a luptei în durată, desperarea.

Oamenii cred în ceva ca să uite că sunt. Îngropându-se sub idealuri şi cuibărindu-se în idoli, ucid vremea cu tot soiul de crezuri. Nimic nu i-ar durea mai crunt decât să se trezească, pe mormanul înşelăciunilor plăcute, în fața purei existențe.

Deznădăjduirea? – A trăi interjecțional. De aceea, *marea* – interjecție lichidă şi infinit reversibilă – e icoana directă a vieții şi întruchiparea nemijlocită a inimii.

Nici sănătate, nici boală: două *absențe*, pe care le înlocuieşte vidul plictiselii.

Universul n-are alt rost decât să ne arate că, dispărând, îl putem înlocui cu muzica – cu o irealitate mai *adevărată*.

52

Alunecând pe povârnişul gândurilor, prea adesea ai învinovățit existența. Ea n-a păcătuit în nici un fel, decât, poate, prin acela de a nu fi.

Secătuieşte în spiritul amar izvoarele învinuirilor. Îndulceşte veninul neistovit şi cinismul săltăreţ al cărnii. Îndrăgeşte cu necuviinţă visătoare nerostul soartei. Mai inutil ca o cometă într-o lume fără prevestiri şi mai zadarnic ca sabia unui arhanghel într-una fără cer, primblă-ţi destinul netrebuincios sărând măduva iluziilor cu orbiri de om ce ştie lipsurile totului. Cu orbiri de om *fără frâu*.

Sugând rădăcinile înşelăciunii, îmbată-ţi iscodirile veghii cu ştiinţa falsă a firii. Şi *fii*, întocmai cum firea ar fi.

53

Fericirea îmi paralizează spiritul. Împlinirea în viaţă mă goleşte de mine, iar norocul dragostei şterge urmele măreţiei. Lipsa de *eu* a fericirii...

După ce-ţi pierzi – până la istovire – conştiinţa în voluptate, ce vijelios năzuieşti după frigurile dezlipirii! Să poţi sta singur în încăperea ta: fără lume, fără iubită, sorbind dulceaţa nenorocului! Şi neîngrădit de nici un ideal, cu ochii storşi de existenţă, să-ţi întinzi osteneala visului dincolo de cer!

În lume te-ai prăvălit şi, negăsind în ea hrană, te nutreşti dintr-o substanţă de surghiun.

Viaţa adevărată nu-i în cumpăt, ci în ruptură. Universul netămăduind rana inimii, sub stele trebuie să mă-mbăt de aiurări. Căci nici umerii şi nici creierul nu mai suportă povara neînţelesului.

Prin idei adie suflul soartei. Şi Logica, spre care tinde vidul cugetului, se clatină. Sufletul macină categoriile. Şi cosmosul devine chin.

54

Ca să ne răvăşim, pământul ni se-ntinde sub picioare. Privit-am în sus, privit-am în jos şi pe celelalte dimensiuni ale marelui Încotro, şi mi-am descoperit în toate paguba vieţuirii mele.

Sleindu-mi simţurile, crezut-am să-mi omor veghea. Şi trezitu-m-am după îmbrăţişări în limpezimi cumplite.

Vrut-am mângâieri, înteţindu-mi pofta de măriri. Şi m-am pomenit rob al înţelesului incurabil al duhului.

Prin ameţiri, cercat-am să-mi astup ochii. Şi văzul s-a întărâtat mai rău pe vastele întinderi.

Cărările de înfundare ale minţii mi-au destunecat-o şi mai nemilos.

Nici fala, nici muierea şi nici sorbirile nu mi-au măturat drumul opreliştii şi-al asupririi-n duh. În clipele mele-i vraişte. Una de alta nu se mai leagă. Lanţul lor s-a rupt şi-n ureche-mi zbârnâie inelele destrămării.

...În mâna cui să-mi depun firea? Şi cui să-i trec onoarea descurajului?

55

Aş vrea să-mi fac din Idee un aşternut, să mă afund în el, într-o abstractă strânsoare să-mi curm îngăimările

inimii. De ea m-am săturat. Şi mai mult încă, de *obrazul* ei, de suflet.

Din simţăminte pleacă greaţa. În fundul inimii e doar puroi şi cuprins de duhori calde. Spre un duh clătit de zeama vieţii şi de drojdia simţirii, spre o marmură a cugetului, descleştat de suflet, să-mi întorc diferenţa mea.

Nici o aluzie de emoţie să nu mai turbure căutătura judecăţii. Ai fost destul un tenor al aparenţelor. Caută acum în tine – fără melodii – asprimea separaţiei, ca un arici al spiritului. Priveşte întâmplările din alţii şi din tine ca ale nimănui, priveşte-le întocmai ca un Necurat scârbit de răutate, ca un Necurat vacant. Şi de răceala obiectivă a duhului, Devenirea speriată să-şi amâne pe vecie mersul.

56

De obicei, ne credem cu toţii în plină viaţă şi ne fălim cu străduinţe şi cu recolta lor. În fapt, purtăm un sac gol în spate pe care-l umplem din când în când cu firimituri de realitate. Omul e cerşetor de existenţă. Un salahor ridicul în irealitate, un cârpaci al firii.

Îţi faci o încăpere în lume. Te crezi scăpat de ea. În jur nu mai zăreşti nimic. Şi când te socoteşti mai singur, încăperea n-are coperiş. Spre cine să scuipi? Spre soare sau spre noapte? Deschizi mâinile în spaţiu. Şi degetele se cleiesc în vid. De fiinţă nu se lipesc, căci fiinţa

arde. Realul ustură, realul doare. Un martiraj e respirația. Căci suflul vieții se cerne prin cuptorul groazei.

57

Religia, şi mai cu seamă slujitoarea ei, morala, au răpit eului – şi deci culturii – farmecul distincției: disprețul. A privi, adică, *de sus*, norodul uman ce te crede om. Nu există *euri*, ci numai soarta de neasemănător semenilor. Cultura – în formula supremă a intimității ei – e-o disciplină a disprețului. *Ceilalți* trebuiesc sprijiniți, sfătuiți, nestingheriți în viața lor mişunând de aşteptări. În nici un caz, treziți. Ei nu vor şti nicicând ce scump se plăteşte menirea singulară. Lăsați omul să doarmă. Cum somn nu e decât în rai, fuga de sine e dulceața soartei. Insul străveziu lui însuşi are dreptul la orice. El îşi poate curma firul când vrea. *Destinul* e-o amânare continuă a sinuciderii.

Veghindu-te viind, dezvăluieşti mândriei tale soarta mâncând merindele eului, soarta pe care eşti stăpân înfrânt.

58

Copil, n-ai avut stare. Bătut-ai câmpii. Te-ai vrut *în afară*, departe de casă, departe de-ai tăi. Clipeai zburdalnic spre marginea văzduhului şi rotunjeai cerul după măsura râvnirilor nostalgice.

Sărind din copilărie în filozofie, anii ți-au mărit oroarea așezării. Gândurile au luat lumea-n cap. Nevoia de ducă a intrat în noțiuni.

Încăperea te apasă; tu nu respiri – filozof drumeț și ulițarnic – decât la răspântii. Afară, veșnic afară – în univers nu-i nici un pat!

Urâtul abstract scoțând în vileag vidul de-a fi viu, pândești prin străzi – ca ucigaș al clipelor – uitarea cugetului.

N-ai zel să torci un fir de gând, să-l înnădești la salba fragedei nădăjduiri. În urmă putrezește hoitul vieții. Și-acel care citește-n pașii tăi descoperă în ei pe asasin.

59

A nu vedea în lucruri mai mult decât au ele. A le vedea ce sunt. A nu fi tu în ele. *Obiectivitate* – e numele acestei pacoste – și care-i pacostea cunoașterii.

Răul sufletului e un rău spiritual. E luciditatea scoborâtă-n inimă. Nu poți *alege* în nici un fel, căci aplecărilor tale li se opune văzul absolut al duhului. Înclini într-o parte, el îți dezvăluiește lumea ca un spațiu de echivalențe. Totul e identic, noul e *același*. Ideea de reversibil e un pumnal teoretic.

Și atunci răsare *Patima*. Ea înflorește întinderile secetei lăuntrice. Furia palpitândă a erorii *alege*. Prin ea răsuflăm. Căci ea ne mântuiește de cel mai mare rău: *de răul nepărtinirii*.

Clarvăzător nu poți trăi, nu poți lua *partea* nimănui, nu poți lua parte la nimic. Părtinind – creând adică

absoluturi false – seva devenirii renaşte în vine. A fi cu împrejurările lumii este un act de subiectivitate, de ostilitate faţă de cunoaştere. Obiectivitatea-i ucigaşa vieţii şi „viaţa" duhului.

60

A gândi – adică a-ţi lua pietre de pe inimă. Fără răsuflătoarea cugetelor, mintea şi simţirea s-ar înăbuşi.

Dintr-o plinătate bolnavă se-nfiripă expresia. Eşti năpădit *pozitiv* de lipsuri. Gândul se naşte din stăruinţa unui neajuns.

N-ai nevoie de nimic – şi porţi cu tine suflet de cerşitor. Ceva s-a descumpănit în duh. Ca un arc de luciditate pe ruina unui sărut, întocmirile firii nu-şi află sprijin în uitarea ta. Toamnă a Facerii, apus iniţial.

Singura latură a sufletului e *razna*. Un suflet ce şi-a pierdut dimensiunile, ce şi-a zorit pieirea. Şi-un gânditor al posibilităţii nesfârşite, un gânditor al imposibilităţii.

61

În boală ne mărturisim prin trup. Glăsuim fiziologic. Vocile lăuntrice neputând îngâna tot răul de care dispunem, corpul îşi ia sarcina să ne comunice direct noianul de năpaste pentru care *nume* n-am găsit. Suferim în carne dintr-o neputinţă de expresie. Avem prea mult venin, dar nu destul leac în vorbă. Boala e un rău

neexprimat. Astfel încep țesuturile să grăiască. Şi graiul lor, scurmând duhul, devine *materia* lui.

62

Din naştere pluteşte asupră-ți blestemul dulce al existenței private. Incapabil de finitate, veşnic în față cu tine şi cu nesfârşirea. Treburile altora neînțelegând, nimeni nu te urneşte din egoismul respirării fără margini în încăperea ta. Ai visat totdeauna un cămin în care să pătrundă universul. Sub pleoapele tale putrezesc semenele, ucise de viciul infinitului. Acesta-i răul simțurilor. El omoară dragostea, de la care se reclamă ea înşelător. Doi ochi te privesc – tu zăreşti mai departe; două brațe te strâng – tu învălui spațiul; un zâmbet ți se scurge-n trup – tu lâncezeşti spre aştri.

Nimeni e umbra ce-o aruncă infinitul în inimă. El e temeiul ultim al existenței private. Şi tot el e temeiul jocului în dragoste, al teatrului în pasiuni. Crezi că înşeli fete şi muritori – nimic nu sugerează un absolut muritor ca o tânără fată – şi te înşeli pe tine. A fi dezmetic – din infinit...

63

Îmi aduc aminte a fi fost cândva copil. Atât. Să-mi reîntruchipez blândețea somnului vieții, memoria nu mă ajută. Mai repede mă văd gemând sub fărâmăturile

minții, decât *înaintea* ei. Nimic nu supraviețuiește vremii în care *așteptam* înțelesul...

Fugind din copilărie, întâlnit-am frica de moarte. Astfel am început *să știu*. Și acea frică s-a îndulcit în dorința de-a muri. Și dorința s-a străvezit într-o spulberare de fericire crâncenă a cugetului fără rost. De-ai fi rămas neștiutor, n-ai fi pus cununa intelectului pe stârvul vertical și mândria negativă nu te-ar fi dezbinat de firile copilăriei. *Vremea* n-ar fi zguduit rânduielile speranței și nici n-ar fi crescut parazitar pe seva ta. Dar ea ți-a domolit mustul vieții și fierbântarea caldă a lâncezit-o în cuprins de urât. *O inimă abstractă* – e taina plictiselii. O inimă prin care a curs timpul și-n care mai sălășluiesc idei doar, pândite de mucegai, atinse-n răceala lor nepătată.

Unde sunt mijirile vieții, analfabet al Binelui, atoateștiutor prin Rău?

...Și mă întreb adesea: cum îndrăznit-am ca să fiu copil?

64

A fi singur până la păcat, a prelungi separația până la vină, a nu cunoaște fior divizibil de izolare. A fi *categorial* singur.

O putere ucigașă, pornită din spirit, te împinge spre maximul de *ins* din tine. Universul devine el însuși ins. *Te ajunge*. Sau l-ai ajuns...

Accentul de *personal*, care ne fărâmițează ca figuri umane, crescând în unii până la exclamație cosmică,

naşte neprielnicia-n fire. Ins lipsit de cumpăt din exces de sine, arbore cu vârful în cer, ce-şi uită rădăcinile..., volumul eului constrânge infinitul, iar văzul străvăzător şi critic se-neacă în individul unanim.

...Îndrăgind ura împotrivă-mi, îmi şerpuiesc dulceaţa pacostei pe sub sfărâmăturile timpului. Nici o boare de realitate să-mi mai atingă fruntea! Sufle-şi diavolul cumineţenia şi suferinţa pe cutele ei, pătrundă-n creier respiraţia Răului, în speranţă întoarcă-se pe dos clipele, şi-nstăpânească-şi în ea desfrâul aiurit. Smintirea nu mai plătească vamă minţii, ci năvălească neoprită peste întocmirea cugetului!

65

Adâncimea unei filozofii o măsor după dorul de ducă pe care-l exprimă, pe care-l *fuge*. Sistemul de reflexii ce nu ascunde neajunsul fiecărui loc îndestulează respiraţii mijlocii, nelinişti aşezate. Urmărit de *altceva*, clădirea gândurilor micşorează pasiunea hoinărelii şi impune o surdină obsesiunii spaţiului. A cugeta e orişicum *a sta*. Nu în zadar se spune: stau aşa şi mă gândesc.

Frica de a o lua razna şi vraja sângerândă a lui *aiurea* trezesc răspuns de instincte mediocre şi ne apărăm prin teoretice sălaşuri de nesfârşitul imediat al inimii. Ordinea-n gând e piedica acesteia. Ordinea în gând e moartea inimii. De-am slobozi-o, unde-am fi? Legea ei e *nicăieri*, iar a sistemului – *aici*.

Inelând cugetele, primejdia dispare. Şi dispare şi volatilitatea eului. Ne solidificăm. Aburii pripiţi ai duhului se încheagă. Inspiraţia dezlânată ia contur – şi libertatea geme. Şi cât suspin al inimii în legarea gândurilor! Ele se încopciază pe cadavrul nesfârşirii. Să le lăsăm de capul lor, să nu le mai conchidem, s-o ştergem în lumea fără încheiere? Ispita-i tot aşa de mare ca şi teama.

66

Iată-mi sângele, iată-mi cenuşa. Şi bâjbâiala funebră a minţii. Universul a rămas – pat pentru zgura duhului.

Soarele s-a-mpotmolit în propria-i lumină şi-n mlaştina cerească.

Supravieţuitorilor li s-au oprit ochii. Pupilele nu se mai măresc de mirare. Căci nimic nu mai miră în spaţiu.

Să-mi vânture praful fiinţei, vânturi nu mai sunt. Adierile au îngheţat pe creiere muritoare. Şi inimile în înmărmurire şoptesc râvnind spaima înflorită de a fi. Unde-s zilele ca să muzeze Eroarea? În lume nimic nu mai greşeşte, nimic nu mai este. Căci lumea s-a îmbălsămat în Adevăr. Universul s-a sfârşit – din *a se şti* – de anemie. Nici o picătură a sângelui nu mai zvâcneşte înfiripare de fire. În sânge s-a lăsat *Ştirea.*

...Scârbit de deznodământul general, insul îşi ia pălăria, îmbarcându-şi cenuşa spre alt univers.

67

Ca şi cum ne-am purta Eul în spate, setoşi de despicarea de noi înşine, fugim identitatea ca o supremă povară.

Aerul ce se coclește în plămâni e răsuflat de Dumnezeu şi pufăirea Lui străbate-n cuget otrăvindu-i miezul de-un infinit bolnav. Sub îndemnul divinei destrămări, Ideile lâncezesc în boare caldă şi leşioasă. Şi nici o lirică prostie nu-nvăluie murirea nemiloasă.

Să nu blesteme conştiința Eul? Duhul să nu-şi sugrume temeiul? Vegherea să nu reteze speranța?

Spiritul varsă ura împotriva celui ce îl poartă, otrăveşte insul ce a vrut să fie mai mult decât ins, prăfuieşte materia ce îl susține. Eul e marea victimă, eul e deocheat.

68

Fără presimțirea dragostei şi-a morții, insul s-ar plictisi din măruntaiele materne şi-ar mozoli dezabuzat sfârcuri fără viitor. Dar el aşteaptă tainic cele două ispite, urzind din faşă fire-n ficțiuni. Dragostea se apropie, dragostea umple anii. Dar în infinitul ei schilod, spărturile slobod ochii spre *Altceva.* Curiozitatea dureroasă condensează timpul prin care ne târâm spre sfârşire. Clipele se-ngroaşă: timpul dens al muririi... Şi cum prin luminişurile dragostei descoperim întunerecul final, îndrăgirea ascunde un echivoc, ce preschimbă pasiunea

în fioruri putrede. O veşnicie pe care se desfată viermii e echivocul îndrăgirilor.

Iubirea nu ne poate lecui de Altceva. Şi acest Altceva e patima fatală a omului. Dusă până la capăt, ea destăinuieşte pe funduri ceva ce *ar fi*, popas dezastruos al curiozității. Poate că n-am înclina toamnele inimii spre Ea, dacă n-ar fi un *imediat capital*, dacă n-am îndura urâtul de contingență. Căutând veşnic Limita, exasperați de arbitrar, Moartea îşi merită majuscula prin setea de siguranțe. Căci ea-i ficțiunea căreia-i acordăm totul, banalitatea ireparabilă a timpului.

Pentru spirit, ea există tot aşa de puțin ca *orice*. Dar el o *recunoaşte*, constrâns de sânge, de vechi adevăruri, de tradițiile inimii. El se *pleacă*. Eul i-o impune. Şi astfel îngăduie el ficțiunilor mai mult decât merită. *Dacă totul o cere, de ce n-ar fi?*, se întreabă el cu scârbă sceptică. De ce i-aş răpi omului o minciună supremă? El o vrea, s-o aibă. Neputincios să-şi scornească o eroare confortabilă, răpească-mi armele s-o apere. Moară pentru Moarte!

...Aşa judecă Spiritul – şi, despărțit de sine, se aşază în tăcere.

69

Vina mea: am jefuit realul. Am muşcat toate merele nădejdii omului. Pieziş zăresc spre soare...

Ros de păcatul noutății, şi cerul l-aş fi-ntors pe dos. Oprindu-mi dinții-n ascunzişurile cărnii şi învârtind idei în hore abstracte, tainele mureau în gură şi în creier.

Unde-i sucul devenirii să împrospăteze pulsul duhului şi-al sângelui? În urmă doar stropi defuncţi, însămânţându-mi trecutul ca o lactee cale a nerostului.

Respiraţia-i dezmăţ. Şi caut trupuri nepătate să-mi cheltuiesc rămăşiţe de călduri şi cugete neatinse să-mi risipesc oboseli aprinse.

Nimicului ce-mbată absenţa universului, să-i adaug cutremurul sonor al sufletului, să-i spintec liniştea cu un vârtej de glas, să-mi las pacostea muzicii pe-ntinderi! Să fiu sufletul golului şi inima nimicului!

70

Vei reuşi a-năbuşi menirea negativă de care eşti muncit? Nicicând.

Vei însănătoşi răul ce-ţi mâncă mersul respiraţiei? Deloc.

Mai ridica-vei amarul din simţuri la esenţă de întrebări? Totdeauna.

Nu vrei să-ţi storci formula de ireparabile în dulciu de credinţe? Nicidecum.

...În sângele tău o drojdie de Niciodată se desfată, în sângele tău se dezalcătuieşte timpul – şi-un acaftist pe dos te salvează din înecul mântuirii. Şi Diavolul se furişează prin ochiul lui Dumnezeu şi tu-i urmezi umbra şi urma...

Paris, 1941–1944
Hôtel Racine
rue Racine

Cuprins

Notă asupra ediției 5

I

1 Cu râvnă și amar, cercat-am... 11
2 „Apoi a pus heruvimi cu sabie de flacără..." 11
3 Pe semeni îi cunosc. 13
4 Cum scoboram din cetatea ardeleană... 16
5 Precum iubești cărțile... 16
6 Pietate estetică... 17
7 Din tot ce-i fugar... 18
8 Doctrinele n-au vlagă... 21
9 Eu știu că undeva în mine... 22
10 Două atribute are omul... 23
11 „Adevărul nu visează niciodată"... 26
12 Zâmbetul e incompatibil cu legea cauzalității. 27
13 Să fie o linguşire... 28
14 Din roadele morții m-am înfruptat... 34
15 Dorința de a dispărea... 34
16 Deodată universul se-nvăpaie... 36
17 Am citit slova omului. 37
18 Ieri, azi, mâine. 39
19 Urâtul parizian, sudic și balcanic... 39
20 Prin ce miracol... 43

21 De s-ar aprinde azurul... 45
22 Cutezanţele spiritului hârbuiesc existenţa... 46
23 Cei roşi de neajunsul... 47
24 Născut din neam fără noroc... 50

II

25 De-aş conduce oşti... 55
26 La toate întrebările noastre... 57
27 Când nu năzuieşti... 58
28 Că oamenilor nu le e ruşine... 60
29 De n-ar săpa răul patimii nocturne... 61
30 Obosit de-a şti atâtea... 62
31 Văd carnea din jurul meu... 63
32 Destin valah... 64
33 Adesea mi-am luat rămas-bun de la viaţă... 67
34 De n-ai fi ascultat în prima tinereţe... 68
35 Cu cât omul constituie mai mult... 69
36 Că mai sunt şi-mi fac încă potecă... 70
37 Cerul nu-l voi lăsa în pace... 72
38 Flacără! – putinţă vizibilă de a nu fi! 73
39 Deodată o vrăjitoare îţi turbură... 74
40 Materia nu vrea să doarmă. 76
41 Naţiunile fără orgoliu... 77

III

42 În tine rodesc grăunţe de lepră... 83
43 Proştii zidesc lumea... 84
44 Ca o fiară pierdută... 85

45 Muritoarele n-au decât două braţe. 87
46 Moartea-mi picură pe creştet. 88
47 Mă asupresc sub tării. 89
48 Zile infinite, cum să vă pierd? 90
49 Ca un supravieţuitor... 91
50 Mi-am cheltuit sufletul... 91

IV

51 Substanţa duratei e plictiseala... 95
52 Alunecând pe povârnişul gândurilor... 95
53 Fericirea îmi paralizează spiritul. 96
54 Ca să ne răvăşim, pământul... 97
55 Aş vrea să-mi fac din Idee... 97
56 De obicei, ne credem cu toţii... 98
57 Religia şi mai cu seamă slujitoarea ei... 99
58 Copil, n-ai avut stare. 99
59 A nu vedea în lucruri... 100
60 A gândi... 101
61 În boală ne mărturisim prin trup. 101
62 Din naştere pluteşte asupră-ţi... 102
63 Îmi aduc aminte a fi fost cândva copil. 102
64 A fi singur până la păcat... 103
65 Adâncimea unei filozofii o măsor... 104
66 Iată-mi sângele, iată-mi cenuşa. 105
67 Ca şi cum ne-am purta Eul în spate... 106
68 Fără presimţirea dragostei şi-a morţii... 106
69 Vina mea: am jefuit realul. 107
70 Vei reuşi a-năbuşi menirea negativă... 108

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, Bucureşti.

20 DE ANI
ÎN 20 DE CĂRȚI

ANIȚA NANDRIȘ-CUDLA
20 de ani în Siberia | LUCIAN BOIA Istorie și mit în conștiința românească | MIRCEA CĂRTĂRESCU Travesti | HORIA-ROMAN PATAPIEVICI Zbor în bătaia săgeții | ANDRÉ SCRIMA Timpul rugului aprins | RADU PARASCHIVESCU Cu inima smulsă din piept | GABRIEL LIICEANU Despre limită | VIRGIL IERUNCA Fenomenul Pitești | EMIL CIORAN Îndreptar pătimaș | MONICA LOVINESCU Diagonale | CONSTANTIN NOICA Rugați-vă pentru fratele Alexandru | EUGÈNE IONESCO Cântăreața cheală. Lecția. Scaunele. Regele moare | ANA BLANDIANA Spaima de literatură | MIRCEA ELIADE Jurnalul portughez | Povestea ELISABETEI RIZEA din Nucșoara | PETRU CREȚIA Oglinzile | ALEXANDRU DRAGOMIR Crase banalități metafizice | ANDREI PLEȘU Despre îngeri | IOANA PÂRVULESCU În intimitatea secolului 19 | NEAGU DJUVARA O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri